

ภาคผนวก ข

คู่มือและตัวอย่างเอกสารประกอบรายงานการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

คู่มือ

รูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัย

นางสาวส่องแสง อัยวรรณ

นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแนวทาง ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมุ่งพัฒนาด้าน ความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติเพื่อให้ครูผู้สอน ได้เกิดความรู้ความเข้าใจ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติการแก้ปัญหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนโดยเฉพาะด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สร้างความตระหนัก ในบทบาทหน้าที่และภาระงาน ด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบ การศึกษาดูงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาด้วยตนเอง การฝึกปฏิบัติจริง และ รายละเอียดของกิจกรรม มีเอกสารการพัฒนาคือ คู่มือการใช้รูปแบบจำนวน 1 เล่ม และ เอกสารประกอบการพัฒนาจำนวน 6 เล่ม ประกอบด้วย

เล่มที่ 1 ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาต่างประเทศ

เล่มที่ 2 ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ

เล่มที่ 3 การพัฒนาตนเอง

เล่มที่ 4 การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วมกัน

เล่มที่ 5 การเป็นต้นแบบของพฤติกรรม

เล่มที่ 6 การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ ประธานและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ คณะครูและบุคลากรการศึกษาทุกท่านที่มีส่วนร่วม ในการดำเนินงานการวิจัย ในครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารประกอบการพัฒนานี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

นางสาวส่องแสง อัยวรรณ

นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ.....	1
แนวคิดและทฤษฎีขั้นพื้นฐานของ รูปแบบ.....	1
ความหมายของภาวะผู้นำ	
ครู.....	2
แนวคิดการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21.....	3
การจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ.....	8
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	12
หลักการของรูปแบบ.....	14
วัตถุประสงค์ของรูปแบบ.....	15
เนื้อหาของรูปแบบ.....	15
กระบวนการของรูปแบบ.....	15
ระยะที่ 1 กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ.....	16
ระยะที่ 2 กำหนดการศึกษาดูงาน.....	18
ระยะที่ 3 กำหนดการฝึกปฏิบัติจริง.....	18
ระยะที่ 4 ระยะเวลาติดตามและประเมินผล.....	19
สื่อและแหล่งเรียนรู้.....	19
การวัดผลและประเมินผล.....	19
เอกสารอ้างอิง.....	21
ภาคผนวก.....	23
กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษใน โรงเรียนมัธยมศึกษา.....	24
กำหนดการศึกษาดูงาน.....	26
กำหนดการฝึกปฏิบัติจริง.....	27
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา.....	30

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ

ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 และในอนาคต เพราะเป็นภาษากลางในการศึกษาหาความรู้ การสื่อสาร ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันในฐานะประชาคมโลก รวมทั้งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี และการศึกษา สำหรับประเทศไทยภาษาอังกฤษได้กลายเป็นภาษาสำคัญในการสื่อสาร ในการจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นภาษาสากลที่ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ เป็นภาษาที่สำคัญในทางด้านการศึกษา เป็นสื่อสำคัญที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการศึกษา ในระดับที่สูงขึ้นไป ปัญหาสำคัญประการแรกที่ต้องแก้ไข คือ ปัญหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวครู เพราะครูถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย (ประยงค์ กลั่นฤทธิ์, 2556, คำนำ) ดังนั้นครูจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนหลักสูตรสู่ห้องเรียน และผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปจะพบว่าปัญหาเรื่องคุณภาพของครูจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยเร็ว เนื่องจากส่งผลกระทบต่อถึงนักเรียนโดยตรง ปัญหาของครูผู้สอนนับเป็นประเด็นเร่งด่วนที่อยู่ในขั้นวิกฤติซึ่งภาครัฐและทุกภาคส่วนต้องประสานพลังในการแก้ไขและต้องดำเนินการอย่างจริงจัง รอบคอบ และต่อเนื่อง ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาทั้งหมดต้องพิจารณาในลักษณะองค์รวมตั้งแต่สถานภาพครู ทิศทางการผลิตครูในอนาคต รวมถึงการประกันคุณภาพของครูเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าครูจะมีศักยภาพอย่างเพียงพอในการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไปสู่เยาวชนของชาติตามเป้าหมายของรัฐบาลได้อย่างแท้จริง (เลขา ปิยะอัจฉริยะ, 2550, หน้า 2) สอดคล้องกับแนวคิดของ Lieberman & Miller (2004, p. 11) ที่กล่าวถึง ภาวะผู้นำครูจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโรงเรียน ทั้งในด้านวัฒนธรรมการทำงาน และคุณภาพของผู้เรียน

แนวคิดและทฤษฎีขั้นพื้นฐานของรูปแบบ

การพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดำเนินการพัฒนาแนวคิดและทฤษฎี ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของภาวะผู้นำครู

ครูในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ พฤติกรรม และลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนให้แก่ครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำครูที่มีความแตกต่างจากภาวะผู้นำทั่วไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครู ดังนี้

1.1 ความหมายของภาวะผู้นำครู

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำครู ซึ่งมีนักวิชาการให้นิยามของภาวะผู้นำครู ไว้หลากหลายทัศนะ เช่น สำนักงานพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 2) ; อภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554, หน้า 8); Wasley (Wasley, 1991 อ้างถึงใน Harris, A. & Muijs, D. 2005, pp. 13–27) Lieberman & Miller, (2004) ; (York–Barr and Duke , 2004: 260) ; Harris, A. & Muijs, D. (2005, pp. 13–27) สรุปความหมายของภาวะผู้นำครูว่า หมายถึง ได้ว่า เป็นพฤติกรรมของครูในการแสดงออกเกิดตามบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของครูอย่างเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการสอน การเปลี่ยนแปลงการทำงานโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยเกิดจากทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ไม่มีการใช้อิทธิพลของฝ่ายบริหาร เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดย มุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นสำคัญ

1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำครู

สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 หน้า 10–11) ได้ดำเนินการประเมินสมรรถนะครู ที่หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Other Characteristics) และเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่นๆ ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดจาก

แรงผลักดันเบื้องต้น (Motives) อุปนิสัย (Traits) ภาพลักษณ์ภายใน (Self Image) และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social Role) ที่แตกต่างกันทำให้แสดงพฤติกรรมการทำงานที่ต่างกันซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรบุคคลแนวใหม่ภาครัฐ ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ส่วนราชการบริหารทรัพยากรบุคคลตามกรอบมาตรฐานความสำเร็จด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล (Standard for Success) เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อความสำเร็จของส่วนราชการ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน นอกจากนี้ความสำคัญของภาวะผู้นำครูที่กล่าวมาแล้วข้างต้นยังมีนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู สอดคล้องกับแนวคิดของกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 42)

Lieberman & Miller (2004, p. 11) ; (York-Barr and Duke , 2004: 260)สรุปได้ว่าสมรรถนะครูประกอบด้วย สมรรถนะหลัก คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ส่วนสมรรถนะประจำสายงาน คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครู การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นครูที่มีภาวะผู้นำเป็นบุคคลผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นทั้งผู้สอนและผู้บริหารในชั้นเรียน ในสถานการณ์ที่หลากหลายและมีคุณลักษณะอื่นๆ ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน ทั้งในด้าน วัฒนธรรมการทำงานคุณภาพผู้เรียน

2. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21

2.1 บทบาทของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21

บทบาทของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญหลายมิติทั้งส่วนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การสอน การเรียนรู้ การประเมินผลและอื่นๆ ที่บูรณาการเรื่องของดิจิทัล ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นจึงมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดไว้ดังนี้ วิจารย์ พานิช (2556, คำนำ) ได้กล่าวว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต คือ 3R x 7C 3R ได้แก่ Reading (อ่านออก), (W) Writing (เขียนได้) และ (A) Arithmetic (คิดเลขเป็น) 7C ได้แก่ Critical thinking & problem solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity & innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)

Collaboration, teamwork & leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, information & media literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career & learning skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) ดังนั้นทักษะของคนต้องเตรียมคนออกไปเป็น knowledge worker โดยครูเพื่อศิษย์นั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองโดยสิ้นเชิงเพื่อให้เป็น “ครูเพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21” ต้องเตรียมคนออกไปเป็นคนที่ใช้ความรู้ (knowledge worker) และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ (learning person) ไม่ว่าจะประกอบสัมมาชีพใด มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ และเป็น คนทำงานที่ใช้ความรู้ แม้จะเป็นชาวนาหรือเกษตรกรก็ต้องเป็นคนพร้อมเรียนรู้ และเป็นคนที่ใช้ความรู้ ดังนั้น ทักษะสำคัญที่สุดของศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ (learning skills)

Flamand (n.d) กล่าวว่าบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1) ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี (emphasis on technology) 2) ยึดเป้าหมายเดิม แต่ด้วยสิ่งใหม่ๆ (traditional goals with new resources) เป้าหมายทางการศึกษายังคงเป็นเรื่องเดิม ยังเป็นเรื่องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinkers) นักเรียนผู้ตลอดชีวิต (life-long learners) ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นตัวช่วยอำนวยความสะดวกต่อกระบวนการเรียนรู้ 3) ให้ความสำคัญกับเทคนิคการเรียนรู้ (emphasis on techniques) ครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นนักวิจัยที่เด่นล้ำหน้าในเรื่องวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน การนำผลการวิจัยสู่ห้องเรียน เข้าใจในความแตกต่างระหว่างสไตล์การเรียนรู้รูปแบบต่างๆ และสามารถกำหนดสไตล์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนของตนเองได้ 4) เป็นพี่เลี้ยง (as mentors) ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่มีปัญหาต่างๆ มากมาย ทั้งความรุนแรง ยาเสพติด และอันตรายอื่นๆ ครูในศตวรรษที่ 21 นอกจากหน้าที่การสอนแล้ว ยังจะต้องคอยเป็นพี่เลี้ยงแนะแนวทางชีวิตให้กับนักเรียนด้านต่างๆ ด้วย 5) เน้นการกระทำ (emphasis on action) ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเผชิญกับความท้าทายจากความเป็นโลกาภิวัตน์ ครูจะต้องเตรียมนักเรียนเพื่อเข้าสู่โลกที่เป็นจริงให้พวกเขาตระหนักถึงพลังที่สามารถจะสร้างสิ่งใหม่ๆ ให้กับโลกได้ ครูจะไม่ทำหน้าที่เพียงการถ่ายทอดความรู้ แต่จะต้องสร้างจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองของโลก และกระตุ้นให้พวกเขามีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง

Simmons (n.d) กล่าวถึงทักษะสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) การบริหารห้องเรียน (classroom management) เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นห้องเรียนที่ให้ความรู้สึกปลอดภัย มีระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อใช้ร่วมกัน 2) การทำให้บทเรียนมีความสอดคล้องกับชีวิตจริง (making content relevant) การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ทำได้ยากกว่าศตวรรษที่ผ่านมา เพราะนักเรียนรับข้อมูลข่าวสารจากหลากหลายแหล่ง ทั้งจากโทรทัศน์ จากคอมพิวเตอร์ หรือจากเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ 3) การคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) เพื่อพัฒนาการรอบวิชาการที่นักเรียนสามารถจะนำไปใช้ได้ตลอดชีวิต ครูจะต้องวางแผนบทเรียนและใช้ยุทธศาสตร์การสอนที่จะให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดขั้นที่สูงขึ้น (higher-order reasoning skills) ที่แม้จบการศึกษาไปแล้ว ก็สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ ของสังคมได้ 4) ทักษะทางเทคโนโลยี (technology) ซึ่งมีวิวัฒนาการใหม่ๆ ในแต่ละปีที่ผ่านมา แม้แต่เทคโนโลยีทางการศึกษา ครูจะต้องตามให้ทันกับเทคโนโลยีทางการศึกษา ครูจะต้องตามให้ทันกับเทคโนโลยีใหม่ๆ เหล่านั้น ทั้งเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน และเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเอง 5) ความเป็นสากล (globalization) เนื่องจากความเป็นโลกเดียวกันและพัฒนาการทางเทคโนโลยี ทำให้การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเพียงไม่กี่นาที ครูจึงจะต้องมีทักษะพัฒนาให้นักเรียนเข้าใจถึงเรื่องของโลก เพื่อความเป็นผู้นำแห่งอนาคตที่มีคุณภาพ 6) ความร่วมมือ (collaboration) เนื่องจากการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ยั่งยืนอยู่กับการทดสอบมาตรฐานและพันธะรับผิดชอบของครู (standardized tests and teacher accountability) ครูจึงต้องคำนึงถึงมาตรฐานทางการศึกษาของรัฐ และ 7) การพัฒนาวิชาชีพ (professional development) ครูถือเป็นอาชีพที่จะหยุดการเรียนรู้ไม่ได้ (teachers can never stop learning) จะต้องมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา จะต้องมีการปรับปรุงยุทธศาสตร์การสอนและการใช้เทคโนโลยีอยู่เสมอต้องเกาะติดกับสถานการณ์ใหม่ๆ จะต้องมีการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง

รวมถึงทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554)

ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูสอนภาษาอังกฤษที่ดีไว้ว่า 1) บทบาทครูสอนภาษาอังกฤษที่ดีนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี เข้าใจหลักสูตร ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเราต้องรู้ทุกอย่างเสมอไป เพราะการศึกษาคือการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างนักเรียนและคุณครู ครูอาจจะได้ความรู้เพิ่มเติมจากนักเรียนก็ได้ ในขณะเดียวกันก็เป็นผู้มอบความรู้ที่นักเรียนยังไม่รู้นอกจากนี้ครูภาษาอังกฤษที่ดีอาจไม่ใช่ครูที่รู้ทุกอย่าง แต่ต้องเป็นครูที่สามารถชี้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ ค้นคว้าด้วยตัวเองได้

2) บทบาทครูสอนภาษาอังกฤษที่ดีนั้นต้องมีความสามารถทางการสอน รู้จักเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย และสามารถเลือกมาใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียน การเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้นควรจะมีวิธีการที่หลากหลาย ให้ความรู้และความสนุกสนาน สามารถดึงดูดความสนใจเด็กได้ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้เต็มที่ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย 3) บทบาทครูสอนภาษาอังกฤษที่ดีควรมีความรู้ด้านจิตวิทยาการศึกษาด้วย จิตวิทยาการศึกษาจะช่วยให้ครูมีความเข้าใจเด็ก และรู้วิธีการจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากตัวเด็กในห้องเรียนได้นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ช่วยตัดสินใจเลือกวิธีการสอน และการพูดให้เด็กเกิดทัศนคติทางบวกต่อการเรียนภาษาอังกฤษ 4) บทบาทครูภาษาอังกฤษที่ดีจะต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ฝึกฝนพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้/ข้อมูลที่ทันสมัยตลอดเวลา กล่าวคือต้องเป็นคนที่ทันโลก ทันต่อเหตุการณ์ รู้ข่าวสาร และสามารถนำมาถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้ด้วย

สรุปได้ว่าบทบาทของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ต้องให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี ยึดเป้าหมายเดิม แต่ด้วยสิ่งใหม่ๆ มีจิตวิทยา รักการเรียนรู้อย่างจริงจังตลอดชีวิตฝึกฝนตนเองตลอดเวลา รวมถึงพัฒนาตัวเองให้ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในปัจจุบัน พร้อมทั้งพัฒนานักเรียนให้รู้และใช้เครื่องมือต่างๆ ในการแสวงหาความรู้ให้ตัวเองได้ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี รู้จักและเข้าใจเข้าหาชุมชนมากขึ้น และสามารถให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้พัฒนา ชีวิตได้

2.2 เครื่องมือของครูในศตวรรษที่ 21

Nash (n.d.2013) กล่าวถึงเครื่องมือของครูในศตวรรษที่ 21 ว่าครูมีความรู้ต้องการเครื่องมือใหม่ๆ สำหรับสำรวจสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งประสบการณ์การสอนใหม่ๆ เพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างน่าจดจำ น่าตื่นเต้นเร้าใจ และสามารถเปลี่ยนทัศนคติทางการศึกษาพวกเขาได้ ซึ่งเครื่องมือต่างๆ เหล่านี้ประกอบด้วย

1) Interactive Whiteboard เป็นเครื่องมือที่ผู้ใช้สามารถควบคุมรับส่งข้อมูล และโต้ตอบกับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ 2) Twitter and Face book เป็นบริการส่งข้อความ ในรูปแบบกระจายออก (broadcast) โดยส่งข้อความผ่านไปยังคนอื่น ๆ ส่วน face book คือ เว็บไซต์ที่สามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารผ่านเพื่อนและคนที่รู้จักได้ง่าย 3) Blogging เจ้าของ หรือ blogger สามารถบันทึกเรื่องราวของตนเองลงในเว็บได้ตลอดเวลา โพสต์

ข้อความ 4) Skype เป็นโปรแกรมที่ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกันผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้วยข้อความ (chat) ข้อความเสียง 5) Prezi เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการแปลงความคิด (ideas) และแนวคิด (concepts) ออกมาเป็นภาพที่สามารถมองเห็นได้ 6) Glogster เป็นเครื่องมือที่ช่วยออกแบบโปสเตอร์ให้สวยงาม 7) Titan Pad เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้นักเรียนและครูมีความร่วมมือกันในช่วงที่มีการเรียนการสอน

สรุปได้ว่าเครื่องมือของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนนั้นต้องเป็นบุคคลที่ต้องมีความรู้ ความต้องการในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์สอน โดยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ เพิ่มพูนและจดจำในบทเรียนที่ดีขึ้น

2.3 คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะดังนี้

WordPress.com (2011, อ้างถึงในวิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 39) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษาในปัจจุบันว่า มีอิทธิพลจากเทคโนโลยีใหม่ๆ อินเทอร์เน็ต เครื่องมือเว็บ 2.0 และเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทำให้ต้องการครูที่เปลี่ยนแปลงจากการเป็นผู้กระจายความรู้ไปเป็นพันธมิตรการเรียนรู้ ช่วยนักเรียนเปลี่ยนสารสนเทศเป็นความรู้ และเปลี่ยนความรู้เป็นภูมิปัญญาโดยเน้นทักษะ ดังนี้ 1) ความร่วมมือเป็นทีม (collaboration) 2) การคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) 3) การนำเสนอ (oral communication) 4) การเขียน (written communications) 5) การใช้เทคโนโลยี (technology) 6) ความเป็นพลเมืองที่ดี (citizenship) 7) การเรียนรู้ในอาชีพ (learn about careers) และ 8) การมีเนื้อหาความรู้ (content) ในส่วนของทัศนะของ Alex Ragone ว่า ครูในศตวรรษที่ 21 ควรเป็นผู้นำที่มีความยืดหยุ่น ร่วมมือ ทำวิจัย รู้สไตล์การเรียนรู้สำหรับนักเรียนของตนเอง ใช้สไตล์การเรียนรู้หลายรูปแบบกับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน และอ้างถึงทัศนะของ Churches ที่กล่าวถึงลักษณะของ 8 ประการ สำหรับครูศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) สามารถปรับตัว (adapting) 2) มีวิสัยทัศน์ (being visionary) ถึงความต้องการของนักเรียน 3) ทำงานแบบร่วมมือ (collaboration) 4) กล้าคิดกล้าทำ (taking risks) 5) เรียนรู้ตลอดชีวิต (life-long learning) 6) เป็นนักสื่อสาร (communicator) 7) เป็นต้นแบบทางพฤติกรรม (modeling behavior) และ 8) เป็นผู้นำ (leading) และได้กล่าวถึงบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) 2) เป็นผู้แนะแนวทาง (guide) ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างสิ่งที่มีความหมาย

ของตนเอง 3) เป็นผู้เรียนรู้ร่วมหรือผู้ศึกษาค้นคว้าร่วม (co-learner/co-investigation) กล้าศึกษาสิ่งที่ตนเองไม่ถนัด ให้ความร่วมมือกับครูคนอื่น

3. ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534, หน้า 19) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนไว้ว่า ถ้าหากเราจะพิจารณาถึงการเรียนภาษาแต่กำเนิด (Mother tongue) ของเด็กแล้ว จะเห็นว่าก่อนที่เด็กจะเริ่มหัดพูดเด็กจะได้ยินได้ฟังผู้อยู่ใกล้ชิด ต่อมาก็จะเริ่มพูดเลียนเสียงพูดที่เด็กได้ยินนั้นและพัฒนาขึ้นตามลำดับต่อไปก็จะเรียนการอ่านและการเขียน การเรียนภาษาในฐานะเป็นภาษาต่างประเทศ (As a Foreign Language) นักภาษาศาสตร์ได้เสนอวิธีเรียนว่า ให้เรียนเช่นเดียวกันกับการเรียนภาษาแม่ กล่าวคือ เริ่มเรียนทักษะการฟังการพูด ก่อนทักษะการอ่านและการเขียน จากทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาดังกล่าวมาข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า การเรียนภาษาควรเริ่มต้นจากการฟังก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงเรียนการพูด การอ่านและการเขียนตามลำดับ การเรียนภาษาต่างประเทศให้ได้ผลดีนั้น จะต้องใช้วิธีเรียนเช่นเดียวกับการเรียนภาษาแม่และเนื่องจากภาษาเป็นนิสัยอย่างหนึ่งของมนุษย์ การเรียนภาษาจึงต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ เพื่อให้เกิดทักษะหรือเป็นนิสัย และสามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

อรพิน พจนานนท์ (2537, หน้า 19) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไว้ดังนี้

1. การสอนที่ได้ผลก็คือ การสอนโดยเลียนแบบวิชาการเรียนภาษาจากแม่ของเด็ก ผู้สอนจะต้องจัดประสบการณ์ที่จะสอนให้เด็กได้พบและคุ้นเคยกับภาษาที่เรียนได้มากที่สุด เน้นคำศัพท์มากกว่าไวยากรณ์
2. กิริยาท่าทางและวิธีการพูดซ้ำๆ เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจโดยไม่ใช้ภาษาแม่ในห้องเรียน
3. เน้นการสอนพูดมากที่สุด เพื่อให้เด็กเกิดความเคยชิน ไม่เน้นการเปรียบเทียบภาษาที่เรียนกับภาษาแม่

นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดของนักภาษาศาสตร์ในกลุ่มต่างๆ ที่มีผลต่อกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสุมิตรา อังวัฒนกุล (2535, หน้า 39) ได้กล่าวถึงแนวคิดของกลุ่มต่างๆ โดยสรุปไว้ดังนี้

1. กลุ่มที่เน้นโครงสร้าง ซึ่งเชื่อว่าภาษาเป็นสิ่งที่วิเคราะห์ได้และสามารถพิจารณาเป็นส่วๆ โดยแต่ละส่วนของภาษาจะเกี่ยวพันกัน ภาษาคือภาษาพูดไม่ใช่ภาษาเขียนการวิเคราะห์จึงดูจากสิ่งที่เจ้าของภาษาพูดไม่ใช่จากสิ่งที่ควรจะพูด และมีความเห็นว่าภาษาแต่ละภาษาแตกต่างกัน

2. กลุ่มไวยากรณ์ปริวรรต ซึ่งนำโดย Noam Chomsky มีความเชื่อว่าภาษาเป็นเรื่องของกฎเกณฑ์ การวิเคราะห์ไวยากรณ์ของประโยคทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างลึก ได้แก่ ความหมายของประโยค และโครงสร้างพื้นผิว ซึ่งได้แก่คำและประโยคที่ได้ยิน ได้ฟัง กลุ่มนี้เชื่อว่ามนุษย์สามารถเข้าใจภาษาและสามารถแสดงออกมาได้

3. กลุ่มภาษาศาสตร์สังคม กลุ่มนี้นำโดย D. Hymes ซึ่งกล่าวว่าความสามารถทางภาษาคือ ความสามารถที่จะพูดหรือเข้าใจคำที่พูด ซึ่งคงจะไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ แต่เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่คำพูดเหล่านั้นถูกนำมาใช้ การแสดงออกทางภาษาในความหมายของ Chomsky กล่าวถึงเฉพาะบทบาทด้านจิตวิทยา เช่น ความจำ การรับรู้เท่านั้น ในการแสดงออกทางภาษาคควรคำนึงถึงความสำคัญด้านวัฒนธรรมสังคม (Socio culture) ด้วย

3.3 เทคนิคการสอนทักษะทางภาษาอังกฤษ

กุกยา แสงเดช (2548, หน้า 132-149) ได้เสนอเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษสำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

1. การสอนทักษะการฟัง สรุปได้ว่า การสอนทักษะการฟังนั้น ครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลแก่ผู้ฟังก่อนเพื่อเป็นแนวทางหรือเห็นสถานการณ์ที่ชัดเจน ครูควรเตรียมสื่อหรืออุปกรณ์ที่ต้องใช้ในกิจกรรมให้พร้อม มีการทบทวนคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง และไม่ทำกิจกรรม ที่จะทำให้ผู้เรียนเบนความสนใจสิ่งอื่น และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ได้เข้าใจและเรียนรู้อย่างสนุกสนาน

2. การสอนทักษะการพูด สรุปได้ดังนี้

2.1 จัดบรรยากาศของห้องให้เอื้อต่อการเรียนภาษาและ

ครูผู้สอนภาษาและครูผู้สอนใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน (classroom English expression) ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.2 ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ปัจจุบันนี้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามา จะช่วยให้ผู้เรียนฝึกทักษะการพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ในการฝึกพูด ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนทุกจุด ควรแก้ไขในเฉพาะชั้น (presentation) ที่ต้องการเน้นความถูกต้องของการใช้ภาษา (accuracy)

2.4 ครูสอนภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องฝึกทักษะและความสามารถในการใช้ภาษา ให้พัฒนาก้าวหน้าอยู่เสมอ

2.5 การจัดกิจกรรมการฝึก ควรมีรูปแบบหลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา

2.6 การสอนทักษะการพูดควรใช้กิจกรรมคู่ (pair work) ให้มาก

2.7 การสอนทักษะการพูดควรจัดกิจกรรมคู่กัน

2.8 ควรชมเชยผู้เรียนให้กำลังใจบ่อยๆ

2.9 การฝึกพูดควรเริ่มจากง่ายไปยากและให้ผู้เรียนทุกคนได้ฝึก

3. การสอนทักษะการอ่าน สรุปได้ดังนี้

กิจกรรมก่อนการอ่าน กิจกรรมระหว่างการอ่าน และกิจกรรมหลังการอ่าน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากขึ้น ควรจัดกิจกรรมดังนี้

3.1 กิจกรรมก่อนการอ่าน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียน (personalization) โดยการตอบคำถาม สนทนา เพื่อทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน เป็นการเตรียมรับความรู้ใหม่จากการอ่าน และการทายหรือเดา (predicting) คำศัพท์ใหม่ให้ผู้เรียน

3.2 กิจกรรมระหว่างการอ่าน ในระหว่างการสอนอ่าน ครูต้องส่งเสริมและตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน เช่น กิจกรรมการจับคู่ (Matching) กิจกรรมการเรียงลำดับเหตุการณ์ (Ordering) การเติมคำให้สมบูรณ์ (Completing) กิจกรรมการแก้ไขคำ (Correcting) กิจกรรมการเลือกว่าอย่างไร (Deciding) กิจกรรมการคิดรวบยอด (Supplying/identifying)

3.3 กิจกรรมหลังการอ่าน เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการสอนการอ่าน มีจุดประสงค์เพื่อจะย้ำความเข้าใจของเรื่องที่อ่านให้มากขึ้น สร้างเจตคติที่ดีให้กับ

ผู้เรียน โดยดำเนินกิจกรรมให้สนุกสนานและสามารถแสดงออกเกี่ยวกับความเข้าใจในสิ่งที่เรียน

การสอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. What to teach หมายถึง สื่อหรือเนื้อหาในการนำมาสอน การเตรียมเนื้อหาควรคำนึงถึงการให้ดูสมจริงให้มากที่สุด เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและตระหนักในประโยชน์ที่ได้รับของเนื้อเรื่องที่อ่านเหล่านั้น

2. Why to teach หมายถึง จุดประสงค์ในการอ่าน การอ่านของเรานั้นมีจุดประสงค์ในการอ่านต่างกันในชีวิตประจำวัน เมื่อตระหนักในเรื่องความต่างนี้แล้วก็จะนำไปสู่การคิดวิธีการสอนอ่าน เพื่อจะได้บรรลุจุดประสงค์นั้นๆ

3. How to teach หมายถึง วิธีหรือแนวการสอนทำอย่างไรจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ในการสอนรูปแบบต่างๆ การคิดวิธีการต่างๆ ที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และสนใจต่อสิ่งที่กำลังจะอ่าน เช่น สร้างวิธีเพื่อให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้และประสบการณ์เดิม หรือสร้างแนวทางในการคิดให้ความรู้หรือวิธีการใหม่ๆ

4. การสอนทักษะการเขียน

จุดประสงค์ในการสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร มุ่งเน้นในแง่ความคิด และจินตนาการ และความสามารถในการถ่ายทอดความคิดของตนให้ผู้อื่นได้รับมากกว่าที่จะเน้นเรื่องความถูกต้องของการใช้คำและหลักไวยากรณ์ แต่อย่างไรก็ดี กระบวนการสอนทักษะการเขียนควรที่จะได้สร้างระบบที่ถูกต้อง สามารถควบคุมไว้ได้ก่อน (Controlled Writing) ซึ่งนำไปสู่การเขียนแบบควบคุมน้อยลง (Less Controlled Writing) และการเขียนแบบอิสระ (Free Writing) อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นในการสอนเขียนสิ่งที่ผู้สอนต้องคำนึงให้มากที่สุดคือ ต้องให้ข้อมูลคำศัพท์ (Vocabulary) ไวยากรณ์ (Grammar Pattern) และเนื้อหา (Content) แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอที่จะเป็นแนวทางในการคิดและเขียนต่อไป การจัดการเรียนการสอนเขียนมีหลายกิจกรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. การเรียงลำดับคำ (Re-ordering words) เป็นกิจกรรมการฝึกให้นักเรียนรู้จักลำดับที่ควรปรากฏอยู่ในประโยค โดยผู้สอนหาประโยคที่ผู้สอนต้องการฝึก แล้วนำคำมาสลับเสียใหม่ จากนั้นให้ผู้เรียนเรียงประโยคจากคำที่กำหนดให้

2. การเติมคำในช่องว่าง (Gap-Filling) เป็นการฝึกใช้คำชนิดต่างๆ (Past of speech) เพื่อเติมคำลงในช่องว่างให้ถูกต้องตามไวยากรณ์

3. การเขียนตามแนวทาง (Parallel Writing) เป็นการฝึกการเขียนให้เป็นเรื่องราว โดยใช้ทักษะการอ่านเป็นแนวทาง

4. การบรรยายลักษณะบุคคล (Describing People) เป็นการฝึกการบรรยายคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ โดยใช้คำศัพท์ที่ถูกต้อง

สรุปได้ว่า เทคนิคการสอนทักษะภาษานั้นต้องเริ่มต้นจากการฟังเพราะการฟังเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจำและการถ่ายโอนข้อมูลจากการฟัง ผู้ฟังจะเข้าใจความหมายนั้นต้องอาศัยข้อมูลทางทางภาษาศาสตร์ บริบททางสถานการณ์และข่าวสารที่เป็นที่เข้าใจเพื่อนำไปสู่ทักษะการพูด เนื่องจากทักษะการพูดเป็นทักษะที่ต้องแสดงความรู้ ความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจ จึงจำเป็นที่ผู้เรียนต้องพัฒนาทักษะการพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ ใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษา นอนจากการพูดแล้วทักษะที่ใช้ในการแสวงหาความรู้โดยการอ่านก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนต้องฝึกฝนเพราะเป็นทักษะที่คงทนและจะอยู่ในตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในโลกปัจจุบันที่มีความเจริญทางวิทยาการมากมายและเพื่อใช้ในการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป ทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนภาษาคือทักษะการเขียน เพราะทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องแสดงออกซึ่งความรู้ความคิดเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจและได้เห็นเป็นหลักฐาน เป็นทักษะที่ย่างยากซับซ้อนดังนั้นผู้เรียนจึงต้องฝึกการเขียนโดยคำนึงถึงองค์ประกอบของการเขียนอย่างครบถ้วน เพื่อให้การเขียนภาษาในการสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงสุด

4. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียน

มัธยมศึกษา

การพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเนื้อหาของรูปแบบประกอบด้วยการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ วัดได้จากตัวชี้วัดที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ 1) เข้าใจวัฒนธรรมภาษา 2) จัดกิจกรรมหลักสูตร 3) ทำหน้าที่หลักด้านการเรียนสอน 4) พัฒนาหลักสูตร 5) กำหนดมาตรฐานสำหรับผู้เรียน 6) นำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ 7) มุ่งฝึกทักษะการสอน

ภาษาอังกฤษทุกด้าน 8) ประสานงานเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น
9) เป็นผู้ชี้แนะช่วยเหลือติดตามผลงานของนักเรียน 10) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอก
หลักสูตร

2. ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ หมายถึง พฤติกรรมของ
ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ วัดได้จากตัวชี้วัดที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ 1) นำหลักจิตวิทยา
ในการเรียนรู้มาใช้ในการสอน 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) สอนอย่างมี
ประสิทธิภาพ 4) เตรียมการสอนและมีวิธีการสอนที่ดี 5) จัดบรรยากาศในห้องเรียน
6) วัดผลด้านความรู้ความจำ 7) มีความยืดหยุ่นและหลากหลายในการสอน 8) ตระหนัก
ในวิธีการเรียนรู้ 9) มีเทคนิคการสอนที่ดี 10) วิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนา

3. การพัฒนาตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ
วัดได้จากตัวชี้วัดที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ 1) หมั่นฝึกฝนพัฒนาตนเองและนักเรียน
2) พัฒนาทักษะความรู้และการสอนภาษาอังกฤษ 3) ค้นหาคำการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ
4) ศึกษาดูงานด้านการจัดการเรียนการสอน 5) เป็นผู้เรียนรู้ร่วมกล้าศึกษาสิ่งที่ไม่ถนัดกับ
ผู้อื่น 6) ประเมินผลงานของครู 7) ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู 8) พัฒนาตนเอง
ตลอดเวลาเพื่อให้มีความรู้เป็นปัจจุบัน 9) เป็นตัวอย่างที่ดีมีจรรยาบรรณครู 10) ฝึกคิด
อย่างสร้างสรรค์ในกิจกรรมการเรียนการสอน

4. การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้อบรม หมายถึง พฤติกรรมของ
ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ วัดได้จากตัวชี้วัดที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ 1) การเรียนรู้ร่วมกัน
ปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง 2) มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 3) สร้างเครือข่ายในการ
ปฏิบัติงาน 4) มีส่วนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน 5) มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อบรม
6) มีเครือข่ายพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับต่างๆ 7) มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน
ร่วมงาน 8) พัฒนาศักยภาพโดยการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง 9) รวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือสมัคร
เป็นสมาคมวิชาชีพ 10) ตระหนักในวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจุดแข็งของเพื่อนร่วมงาน

5. เป็นต้นแบบของพฤติกรรม หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษ วัดได้จากตัวชี้วัดที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ 1) เป็นบุคคลแห่งการ
เปลี่ยนแปลง 2) มีภาวะผู้นำครู 3) มีจริยธรรม 4) มีวุฒิภาวะที่เหมาะสมกับความเป็นครู
5) เป็นครูผู้นำด้านการเรียนการสอน 6) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 7) สร้างชุมชนแห่งการ
เรียนรู้ระหว่างครู 8) มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียน
9) เป็นตัวแทนขององค์กรทั้งในและนอกโรงเรียนหรือท้องถิ่น 10) มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

6. ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ วัดได้จากตัวชี้วัดที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ 1) เลือกหนังสือและสื่อการเรียนการสอน 2) ฝึกทักษะหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อ 3) ใช้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นสื่อ 4) มีศูนย์พัฒนาสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ 5) ใช้บทเรียนเป็นสื่อในการสอนได้ 6) ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย 7) จัดซื้ออุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับ 8) บทเรียนทางภาษา 9) ประยุกต์การเรียนการสอนโดยใช้สื่อให้มีประสิทธิภาพจัดหาสื่อและนวัตกรรมใหม่ๆ 10) ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี

หลักการของรูปแบบ

การพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา มีหลักการ ดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หลักการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่สรุปดังนี้
 - 1.1 การเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำที่ง่ายไปหายากตามลำดับเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้มากขึ้น
 - 1.2 การเรียนรู้ในการสร้างความคิดรวบยอด เป็นการเรียนรู้ที่สามารถสรุปความคิดรวบยอด รวมถึงความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุผลและวิธีการต่างๆ
 - 1.3 การพัฒนาตนเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาความเข้าใจและความสามารถต่างๆ ด้วยตนเอง
 - 1.4 การบูรณาการเพื่อนำไปใช้ (Integration) เป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ การสร้างความคิดรวบยอด การพัฒนาความรู้ความสามารถต่างๆ ด้วยตนเองเป็นการวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์
2. เป็นรูปแบบที่ใช้ในการอบรมโดยการสอนแนะ มีดังนี้
 - 2.1 การนำเสนอความรู้ ทักษะ หรือยุทธวิธีปฏิบัติงานใหม่ โดยการให้ผู้เข้ารับการอบรมศึกษาทฤษฎีพื้นฐานหลักการ และเหตุผลของนวัตกรรมนั้น
 - 2.2 ผู้ให้การอบรมสาธิต และให้ตัวอย่างของการนำนวัตกรรมนั้นไปใช้ในหลายๆ สถานการณ์ จนผู้เข้ารับการอบรมมองเห็นแนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติ
 - 2.3 ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องฝึกปฏิบัติซ้ำๆ หลายครั้งในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

2.4 ทดลองนำนวัตกรรมนั้นไปใช้ในหน่วยงานโดยมีผู้ให้การสอนแนะซึ่งกันและกัน

3. เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม ยึดหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

3.1 เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม

3.2 เป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำจนทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม

3.3 ปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่อย่างกว้างขวาง

3.4 มีการสื่อสารด้วยการพูดหรือการเขียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

การพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เนื้อหาของรูปแบบ

เนื้อหาของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา มีจำนวน 6 เล่ม ดังนี้

- เล่มที่ 1 ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
- เล่มที่ 2 ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ
- เล่มที่ 3 การพัฒนาตนเอง
- เล่มที่ 4 การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วม
- เล่มที่ 5 เป็นต้นแบบของพฤติกรรม
- เล่มที่ 6 ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

กระบวนการของรูปแบบ

กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวิธีการพัฒนา ประกอบด้วย

1. การศึกษาดูงานโดยผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมศึกษาดูงานโดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ ศึกษาการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. การอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมโดยผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมได้แลกเปลี่ยนพูดคุย ระดมสมอง อภิปรายเรียนรู้การปฏิบัติงานการสอนงาน เอกสารประกอบและวิธีการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายในการอบรมเชิงปฏิบัติการ
3. การฝึกปฏิบัติจริง โดยใช้การพัฒนาประกอบการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถ่องแท้ จนเกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานโดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยยึดการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ ซึ่งมีกำหนดกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ
2. สสำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของผู้เข้ารับการพัฒนาร่วม โดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมประเมินพฤติกรรมในการพัฒนาจำนวน 6 องค์ประกอบ ก่อนการอบรมพัฒนา
3. การอบรมเชิงปฏิบัติการใช้ระยะเวลา 2 วัน

ระยะที่ 2 การศึกษาดูงาน ศึกษาดูงานโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น (Best Practice) เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษใน

โรงเรียนมัธยมศึกษา และประชุมสรุปผลการศึกษาดูงาน เพื่อวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาและวิเคราะห์หาแนวทางในการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาร่วมกัน

ระยะที่ 3 การฝึกปฏิบัติจริงเป็นกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอน ภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งจัดรายสัปดาห์ รวม 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 4 ชั่วโมง เป็นเวลา 40 ชั่วโมง

ระยะที่ 4 การติดตามและประเมินผล เป็นระยะติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมทดลอง หลังจากปฏิบัติการ 1 สัปดาห์ โดยให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่เข้าร่วมทดลองได้ทำการประเมินตนเองและร่วมสรุปผลทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนา

รายละเอียดของกิจกรรม

กิจกรรมรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยรายละเอียดของกิจกรรมตามระยะต่างๆ ดังนี้

ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

การอบรมเชิงปฏิบัติการประกอบด้วยกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์ การแนะนำตนเองเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนทำความรู้จักกัน เป็นการละลายพฤติกรรม เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการพัฒนากล้าที่จะนำเสนอความคิดเห็น ประกอบด้วยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 20 โดยแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก คือครูโรงเรียนวังสามหมอวิทยาคาร จำนวน 10 คน ครูโรงเรียนนาคชุม จำนวน 3 คน ครูโรงเรียนคำยางพิทยา จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน
2. กิจกรรมสำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้เข้ารับการพัฒนา โดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาดอบแบบประเมินพฤติกรรมในการพัฒนาจำนวน 6 องค์ประกอบ
3. ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มทดลองเข้ารับการอบรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ และร่วมกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาใช้ระยะเวลา 2 วัน โดยมีลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ดังนี้

4. **ขั้นให้ความรู้** เป็นขั้นให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการพัฒนาเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีการบรรยาย อภิปราย การศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนา จัดกิจกรรมระดมสมองโดยแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการพัฒนาออกเป็นกลุ่มย่อยๆ และสนทนากลุ่มย่อย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา นำเสนอการระดมสมองทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม

5. **ขั้นนำเสนอต้นแบบ** เป็นขั้นตอนการนำเสนอต้นแบบโดยอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา

6. **ขั้นนำเสนอแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ** เป็นขั้นของการให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้มีเสนอแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ หลังจากที่อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา

7. **ขั้นสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา** เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ และฝึกการสร้างแนวทางเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีจัดกิจกรรม ดังนี้

วันที่ 1 ของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

- ลงทะเบียนรับเอกสาร
- เปิดการอบรม
- ปฐมนิเทศ ชี้แจงวัตถุประสงค์และกระบวนการฝึกอบรม
- สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- ดำเนินกิจกรรมการตามเอกสารประกอบการพัฒนาเล่ม

ที่ 1 ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

- ดำเนินกิจกรรมการตามเอกสารประกอบการพัฒนาเล่ม

ที่ 2 ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ

- ดำเนินกิจกรรมการตามเอกสารประกอบการพัฒนาเล่ม

ที่ 3 การพัฒนาตนเอง

- อภิปรายตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย

เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและทำความเข้าใจ

- บันทึกผลการเรียนรู้และพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำ

ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา

วันที่ 2 ของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

- สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- ดำเนินกิจกรรมการตามเอกสารประกอบการพัฒนาเล่ม

ที่ 4 การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วม

- ดำเนินกิจกรรมการตามเอกสารประกอบการพัฒนาเล่ม

ที่ 5 เป็นต้นแบบของพฤติกรรม

- ดำเนินกิจกรรมการตามเอกสารประกอบการพัฒนาเล่ม

ที่ 6 ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

- บันทึกผลการเรียนรู้และพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- ประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษใน

โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการสะท้อนผล

การพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ระยะที่ 2 การศึกษาดูงาน

ศึกษาดูงานโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น (Best Practice) ระหว่างปฏิบัติจริง เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อยข้อควรนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนดีเด่น โดยนำคณะผู้เข้ารับการพัฒาที่ทดลองใช้รูปแบบ ไปศึกษาดูงานจำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล ซึ่งเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล (หลักสูตร World Class School) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 20

ระยะที่ 2 ศึกษาดูงาน

ศึกษาดูงานโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น (Best Practice) เพื่อศึกษาและ วิเคราะห์สภาพการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย ข้อควรนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะ ผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของโรงเรียนดีเด่น โดยนำคณะผู้เข้ารับ การพัฒาที่ทดลองใช้รูปแบบ ไปศึกษาดูงานและประชุม สรุปรูปข้อคิดเห็นที่ค้นพบและนัดหมายกิจกรรมในครั้งต่อไป

ระยะที่ 3 การฝึกปฏิบัติการจริง

การพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งจัด รายสัปดาห์ รวม 6 เป็นเวลา 36 ชั่วโมงโดยแต่ละครั้งมีการจัดกิจกรรมดังนี้

ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา เล่มที่ 5 เป็นต้นแบบของพฤติกรรม ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา

กิจกรรมครั้งที่ 6 วิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง นำเสนอความก้าวหน้าของตนเองจากการปรับ และพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ได้นำเสนอในครั้งที่ 6 พร้อมกับนำเสนอพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา และนำเสนอแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา เล่มที่ 6 ไปใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ระยะที่ 4 ระยะติดตามและประเมินผล

เป็นระยะติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมทดลอง หลังจากปฏิบัติการ 1 สัปดาห์ โดยทำแบบประเมินและสัมภาษณ์การพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา หลังสิ้นสุด 1 สัปดาห์ หลังทดลอง

การวัดและการประเมินผล

การวัดและประเมินผลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการพัฒนาได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษการพัฒนาตนเอง การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วม เป็นต้นแบบของพฤติกรรมและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ระยะที่ 2 การศึกษาดูงานโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น (Best Practice) ประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยให้ผู้เข้าร่วมการพัฒนาได้ประเมินตนเองและสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอน

ภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษการพัฒนาตนเอง การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วม เป็นต้นแบบของพฤติกรรม และใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี หลังการศึกษาดูงาน

ระยะที่ 3 การปฏิบัติจริง ประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูผู้สอน ภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของผู้เข้าร่วมการพัฒนาในสัปดาห์ที่ 1 โดยให้ผู้เข้ารับการ พัฒนาประเมินตนเองและสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอน ภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา หลังสิ้นสุดการทดลอง เพื่อให้ผู้เข้ารับการ พัฒนาได้ ประเมินตนเองเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน มัธยมศึกษา ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ การพัฒนาตนเอง การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วม เป็นต้นแบบของพฤติกรรมและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี หลังการการปฏิบัติจริง

ระยะที่ 4 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยมีการประเมิน พฤติกรรมภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา ระยะติดตามผลหลัง การปฏิบัติ 1 สัปดาห์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการ พัฒนาได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรม การพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ศักยภาพ ด้านการสอนภาษาอังกฤษ การพัฒนาตนเอง การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วม เป็นต้นแบบของพฤติกรรมและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี หลังได้รับการพัฒนาโดยใช้ รูปแบบกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น หลังการทดลอง 1 สัปดาห์

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 20

ณ ห้อง E-Class Room โรงเรียนวังสามหมอวิทยาคาร

ระหว่างวันที่ 18-19 ธันวาคม 2557

วันพฤหัสบดีที่ 18 ธันวาคม 2557

เวลา 08.00 – 08.30 น. – ลงทะเบียนและรับเอกสาร

เวลา 08.30 – 09.00 น. – พิธีเปิดและบรรยายพิเศษ

โดย นายชูวิทย์ สิงห์ไทรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 20

เวลา 09.00 – 10.00 น. – ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการอบรมและแนวคิดในการพัฒนาภาวะผู้นำ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน

มัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดย นางสาวส่องแสง อัยวรรณ นักศึกษาระดับดุขุภักดิ์ สาขาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เวลา 10.00 – 12.00 น. – ภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ด้านศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษและการพัฒนาตนเอง
โดย ศาสตราจารย์ ดร.อัฉร วังศ์โสธร จากจุฬาลงกร
มหาวิทยาลัย

- เวลา 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา 13.00 – 16.00 น. ภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ด้านความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา
สุวรรณไตรย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- เวลา 16.00 – 17.00 น. บันทึกรูปผลการเรียนรู้และสะท้อนกลับของผู้เข้ารับการอบรมกับ
ผลการปรับพฤติกรรมภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

วันศุกร์ที่ 19 ธันวาคม 2557

- เวลา 08.30 – 09.00 น. – สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องอบรม
- เวลา 09.00 – 12.00 น. – ภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ด้านการพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วมและเป็นต้นแบบ
ของพฤติกรรม โดย ดร.พัชรินทร์ อุทัยฉัตร ครูชำนาญการ
พิเศษ ภาษาอังกฤษ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- เวลา 12.00 – 13.00 น. – พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา 13.00 – 15.00 น. – ภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ด้านใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี โดย ดร. ศิริพร กุศลสานต์
ครู วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านใหม่พัฒนา
อำเภอภูพานจังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การ
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
- เวลา 15.00 – 16.00 น. – พิธีปิดอบรมและมอบเกียรติบัตร โดย ผอ. อารุช ท้าวเนาวิ
ผู้อำนวยการโรงเรียนวังสามหมอวิทยาคาร ประธานสหวิทยา
เขตโนนศรีวัง สพม.20

กำหนดการศึกษาดูงาน
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 20
ณ โรงเรียนอุตรพิทยานุกุล วันพุธที่ 24 ธันวาคม 2557

.....
วันพุธที่ 24 ธันวาคม 2557

เวลา 07.00 น.	คณะศึกษาดูงานพร้อมกันที่โรงเรียนวังสามหมอวิทยาคาร
เวลา 07.10 น.	ออกเดินทางสู่โรงเรียนอุตรพิทยานุกุล
เวลา 08.40 น.	เดินทางถึงโรงเรียนอุตรพิทยานุกุล นำโดยผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครูให้การต้อนรับและแนะนำ การศึกษาดูงานในครั้งนี้
เวลา 09.00 น.	ศึกษาดูงาน การบริหารการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ศูนย์อาชีวศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยการสังเกตและสอบถามการสัมภาษณ์
เวลา 11.45 น.	ตัวแทนคณะครูที่เข้าร่วมศึกษาดูงานกล่าวขอบคุณ และมอบของที่ระลึกแล้วเดินทางกลับ
เวลา 12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13.00 น.	สรุปประชุม สัมมนา ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาดูงาน

.....

กำหนดการฝึกปฏิบัติการ
การพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ระหว่างวันที่ 5-29 มกราคม 2558

.....

วันจันทร์ที่ 5 มกราคม 2558

- เวลา 10.00 – 12.00 น.
- ทบทวนกิจกรรมจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ
 - ทบทวนกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ
 - เล่มที่ 1 ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนา
- เวลา 13.00 – 15.00 น.
- ผู้เข้ารับการพัฒนาศึกษาวิเคราะห์ตนเองตามใบกิจกรรม
 - เล่มที่ 1 และระบุแผนการปรับปรุงพฤติกรรมภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - นัดหมายกิจกรรมครั้งต่อไปวันที่ วันที่ 8 มกราคม 2558

วันพฤหัสบดีที่ 8 มกราคม 2558

- เวลา 08.00 – 12.00 น.
- ศึกษาดูงานโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น
- เวลา 13.00 – 15.00 น.
- ประชุมสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาดูงาน
 - นัดหมายกิจกรรมครั้งต่อไป วันที่ 12 มกราคม 2558

วันจันทร์ที่ 12 มกราคม 2558

- เวลา 10.00 – 12.00 น. – ทบทวนกิจกรรมจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ
 เล่ม 2 ด้านศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ
 โดยศึกษาเอกสารการประกอบการพัฒนา
- เวลา 13.00 – 15.00 น. – ผู้เข้ารับการพัฒนาศึกวิเคราะห์ตนเองตามใบกิจกรรม
 เล่ม 2 และระบุการปรับปรุงพฤติกรรม
 ภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- นัดหมายกิจกรรมครั้งต่อไปวันที่ วันที่ 15 มกราคม 2557

วันพฤหัสบดีที่ 15 มกราคม 2558

- เวลา 10.00 – 12.00 น. – ทบทวนกิจกรรมจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ
 เล่ม 3 ด้านการพัฒนาตนเอง
 โดยศึกษาเอกสารการประกอบการพัฒนา
- เวลา 13.00 – 15.00 น. – ผู้เข้ารับการพัฒนาศึกวิเคราะห์ตนเองตามใบกิจกรรม
 เล่ม 3 และระบุการปรับปรุงพฤติกรรม
 ภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- นัดหมายกิจกรรมครั้งต่อไปวันที่ วันที่ 19 มกราคม 2558

วันจันทร์ที่ 19 มกราคม 2558

- เวลา 10.00 – 12.00 น. – ทบทวนกิจกรรมจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ
 เล่ม 4 ด้านด้านการพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วม
 โดยศึกษาเอกสารการประกอบการพัฒนา
- เวลา 13.00 – 15.00 น. – ผู้เข้ารับการพัฒนาศึกวิเคราะห์ตนเองตามใบกิจกรรม
 เล่ม 4 และระบุการปรับปรุงพฤติกรรม
 ภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- นัดหมายกิจกรรมครั้งต่อไปวันที่ วันที่ 22 มกราคม 2558

วันพฤหัสบดีที่ 22 มกราคม 2557

- เวลา 10.00 – 12.00 น. – ทบทวนกิจกรรมจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ

- เล่ม 5 ด้านเป็นต้นแบบของพฤติกรรม
โดยศึกษาเอกสารการประกอบการพัฒนา
- เวลา 13.00 – 15.00 น. – ผู้เข้ารับการพัฒนาฝึกวิเคราะห์ตนตามใบกิจกรรม
เล่ม 5 และระบุงการปรับปรุงพฤติกรรม
ภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
– นัดหมายกิจกรรมครั้งต่อไปวันที่ วันที่ 26 มกราคม 2558

วันจันทร์ที่ 26 มกราคม 2558

- เวลา 10.00 – 12.00 น. – ทบทวนกิจกรรมจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ
เล่ม 6 ด้านใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี
โดยศึกษาเอกสารการประกอบการพัฒนา
- เวลา 13.00 – 15.00 น. – ผู้เข้ารับการพัฒนาฝึกวิเคราะห์ตนตามใบกิจกรรม
เล่ม 6 และระบุงการปรับปรุงพฤติกรรม
ภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
– นัดหมายกิจกรรมครั้งต่อไปวันที่ วันที่ 29 มกราคม
2558

วันพฤหัสบดีที่ 29 มกราคม 2557

- เวลา 10.00 – 12.00 น. – สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบ
สรุปและอภิปรายผลจากการทดลองใช้รูปแบบ
จากคู่มือเอกสารการประกอบการพัฒนา
ภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2550). เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ พิธีเปิดการอบรม
ครูผู้สอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงแรมแม่น้ำ.
- กุศยา แสงเดช.(2548). *ภาษาอังกฤษภาคปฏิบัติสำหรับครูประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ห้าง
หุ้นส่วนจำกัด วี. เจ. พรินติ้ง.
- ประยงค์ กลั่นฤทธิ. (2556). *การสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2550). *การเสวนาเรื่องยุทธศาสตร์และการจัดการความรู้พื้นฐาน
เพื่อพัฒนาครู*. 2553.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2534). *การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะ
ภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *บทบาทหน้าที่ของครูภาษาอังกฤษ*.
เข้าถึงได้จาก <http://www.krubannok.com /27639>
- อาภารัตน์ ราชพัฒน์. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรพิน พจนานนท์.(2537). *การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในระดับ
ประถมศึกษา*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Harris, Alma, Muijs, Daniel. (2005). *Improving school through teacher leadership*.
Cornwall: MPG books.
- Lieberman, Ann, Miller, Lynne. (2004). *Teacher leadership*. United States of America:

Jossey-bass.

Nash,A.J.(n.d.).(2013). *21 st century teachers tools*. Retrieved January 26,2013 from
http://www.ehow.com/ list_7447662_21 st -century- teachers- tools.htmim.

York-Barr, J., and Duke. (2004). *What Do We Know About Teacher Leadership? Findings From Two Decades of Scholarship*. Review of Educational Research.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจรูปแบบและเอกสารการพัฒนา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยา ภาวะบุตร ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร
 ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏสกลนคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์. ดร. ฉลาด จักรพิมพ์ อาจารย์ประจำ
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตสกลนคร
3. ดร. สุรัตน์ ดวงชาทม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา
 มหาสารคาม เขต 1
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุทัย สัตยารักษ์ อาจารย์ประจำพิเศษ มหาวิทยาลัยราช
 ภัฏสกลนคร
5. ดร. กษมา ตราชู คีษานินเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษาเขต 20
6. ดร. พัชรินทร์ อุทัยฉัตร ครู วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเตรียม
 อุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับรางวัลครูผู้สอนยอดเยี่ยม (Obec
 Awards)
7. ดร.เพ็ญแข วงษ์สุริยา อาจารย์ประจำสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขต
 สกลนคร
8. ดร. ศิรพร กุลसानต์ ครู วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านใหม่พัฒนา

อำเภอภูพานจังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์	ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรชัยญกรณ	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เอกสารประกอบการพัฒนา

เล่มที่ 2

ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ

ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนา ตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีศักยภาพ ด้านการสอนภาษาอังกฤษ
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนา สามารถวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพ ด้านการสอนภาษาอังกฤษ และสามารถนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื้อหา

1. พฤติกรรมการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ
2. ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
3. เทคนิคการสอนทักษะทางภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

1. วิทยากรอธิบายขั้นตอน วิธีการศึกษาคู่มือแก่ผู้เข้ารับการพัฒนา
2. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการพัฒนา กลุ่มละเท่าๆ กัน ร่วมสนทนาและ วิเคราะห์ ตามเนื้อหาที่กำหนด

3. ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละกลุ่มสนทนา อภิปราย และสรุปประเด็นสำคัญ โดยการเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping) เกี่ยวกับศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษลงในกระดาษฟลิปชาร์ต ตามประเด็นที่กำหนด

4. ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทน เพื่อนำมาแสดงผลงาน อภิปรายและสรุปถึงความสำคัญของการมีศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ

5. วิทยากรและผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการการมีศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการพัฒนา เล่มที่ 2 ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ

2. Facebook ชื่อกลุ่ม “การพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ”
<https://www.facebook.com/groups/384936338340607/>

3. คลิปการสอน โรงเรียนกวศวิชา Enconcept E-Academy ของครูพี่แนน ในเรื่องการสอน แบบ “Memolody” (ครูพี่แนนได้รับการลงคะแนนเสียงจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ว่าเป็นครูผู้สอนได้ดีที่สุดในประเทศไทยประจำปีการศึกษา 2557 ทางเว็บ [www. Dekdee.com](http://www.Dekdee.com))

4. กระดาษฟลิปชาร์ต

5. ปากกาเมจิก

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินการจัดกิจกรรม
2. ประเมินความสนใจ และความตั้งใจในการร่วมกิจกรรม
3. ประเมินผลการปฏิบัติงาน

ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ

1. พฤติกรรมการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ

พฤติกรรมการสอนของครู มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

1.1 ความหมายของพฤติกรรมการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ

วรพร พุ่มมณี (2535) กล่าวไว้ว่า เป็นพฤติกรรมการสอน หรือ กิจกรรมที่ครูแสดงออกเพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะตาม จุดมุ่งหมายที่วางไว้ให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับทิตนา แชมมณี (2550) ได้กล่าวไว้ว่า หมายถึง ความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอน (designing instruction) ที่มีประสิทธิภาพซึ่งครอบคลุมการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระและความคิดรวบยอด ที่เหมาะสม รวมถึงปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวว่า เป็นการแสดงให้เห็นว่าครู ที่มีพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผล นอกจากจะมีความสามารถด้านวิชาการแล้ว ต้อง ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ นักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความสามารถในการปฏิบัติการสอน ซึ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้อง กับ Larson-Knight,2000; Blasé & ,1999; Sheppard, 1996 ; Chrispeels, 1992)กล่าวว่า การศึกษาเชิงลึก การรับรู้ของครูเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อการสอนในห้องเรียนของครู สรุปได้ว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำทางการสอนที่มีอิทธิพลในทางบวกต่อการสอนในห้องเรียนส่วน

จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู

ที่นักการศึกษาได้กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า เป็นการแสดงให้เห็นความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอน และพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผล

1.2 ความสำคัญของพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผล

ความสำคัญของพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผล มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2550, หน้า 31) ให้ความสำคัญของพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผลไว้ว่า การที่นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือต่ำมากน้อยเพียงใด นั้นขึ้นอยู่กับวิธีการสอนหรือพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผลของครูเพราะครูมีบทบาทโดยตรงในการประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้วยเหตุนี้พฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผล จึงเปรียบเสมือนเป็นการปฏิรูปการสอนของครูด้วย เพราะครูต้องปฏิบัติงานอย่างมีระบบและเป็นกระบวนการ มีการประเมินตนเอง และรายงานผลการประเมินตนเอง ซึ่งครูต้องสามารถกำหนดกระบวนการทำงานของตนเองได้ โดยศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ มีการวางแผนการสอน นำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเข้ามาใช้ ดำเนินการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม วัดผลประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียน ประเมินผลการสอนของตนเองเพื่อการวิเคราะห์และปรับปรุงการสอนและบันทึกผลการสอนทุกครั้งการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) กล่าวว่า พฤติกรรมที่มีประสิทธิการสอนที่มีประสิทธิผลของครู ทำให้ครูจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเกิดความสุขในการเรียน เนื่องจากครูคำนึงถึงวุฒิภาวะและความสามารถในการรับรู้ของเด็กแต่ละวัย มีวิธีการเรียนการสอนที่สนุก ไม่ยึดเยียดเนื้อหาวิชาให้มากเกินไป ปล่อยให้ไปเป็นไปตามธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิดของเด็กอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับธรรมชาติเพื่อเปิดโอกาสได้เรียนรู้สิ่งรอบตัว มีกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ มีสื่อการสอนที่เข้าใจให้เด็กเกิดความอยากเรียนรู้ และมีการวัดผลประเมินผล โดยมุ่งเน้นพัฒนาการของเด็กในภาพรวม รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้ประเมินผลตนเองด้วย

ศุภศิริ รับคำอินทร์ (2544) กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขของตนเองว่า บทเรียนต้องเริ่มจากง่ายไปหายาก มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอ มีการนำความรู้ใหม่และใช้กระบวนการเพื่อให้

นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติ มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมระหว่างปฏิบัติกิจกรรม

จากการศึกษาความสำคัญของพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผล ที่นักการศึกษาได้กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า เป็นพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพการสอนที่มี ประสิทธิภาพของครู ทำให้ครูจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเกิดความสุข ในการเรียน มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอ นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติ

1.3 ลักษณะของพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผล

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 76) ได้ระบุถึง บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนี้

1. ครูต้องศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. ครูต้องจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นทักษะความรู้ กระบวนการตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร ตลอดจน คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ครูต้องศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล พร้อมกับนำข้อมูลมา ใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ความแตกต่างของผู้เรียน และพัฒนาการทางสมองเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์
4. ครูต้องจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งช่วยเหลือดูแลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ท่ามกลางบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นมิตรไมตรี
5. ครูต้องจัดเตรียมและใช้สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้ของ ผู้เรียน
6. ครูต้องประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆอย่าง หลากหลายทั้งนี้มุ่งเน้นการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นสำคัญ นอกจากนี้แล้ว ควรเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้ปกครอง ตลอดจนความสอดคล้องกับธรรมชาติ ของวิชาและพัฒนาการของผู้เรียน

7. ครูต้องนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้เพื่อสอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนตลอดจนปรับปรุงการจัดกิจกรรมการสอนของตนอย่างเป็นระบบ

8. ครูต้องใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จากแนวคิดกับลักษณะและพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผลข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผลของครู หมายถึง ครูประพฤติปฏิบัติตนด้านการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างเต็มความสามารถตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 และจากการศึกษาแนวคิดและพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผล ของครูนักการศึกษาดังกล่าวพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูนั้นจำเป็นต้องมีพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผลใน 5 ด้านได้แก่ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 3) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี 4) ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง 5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

2. ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534, หน้า 19)

ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนไว้ว่า ถ้าหากเราจะพิจารณาถึงการเรียนภาษาแต่กำเนิด (Mother tongue) ของเด็กแล้ว จะเห็นว่าก่อนที่เด็กจะเริ่มหัดพูดเด็กจะได้ยินได้ฟังผู้อยู่ใกล้ชิด เมื่อเด็กได้ฟังเสียงต่างๆ ระยะเวลาแรกเด็กอาจไม่เข้าใจความหมายและเมื่อได้ยินได้ฟังซ้ำ ตลอดทั้งได้เห็นอากัปกริยาของผู้พูดแสดง จะสามารถเข้าใจความหมายได้ ต่อมาก็จะเริ่มพูดเลียนเสียงพูดที่เด็กได้ยินนั้นและพัฒนาขึ้นตามลำดับ จากคำเป็นข้อความสั้นๆ และเป็นประโยคเมื่อเรียนภาษาพูดแล้วต่อไปก็จะเรียนการอ่านและการเขียน การเรียนภาษาในฐานะเป็นภาษาต่างประเทศ (As a Foreign Language) นักภาษาศาสตร์ได้เสนอวิธีเรียนว่า ให้เรียนเข้าเดียวกับการเรียนภาษาแม่ กล่าวคือ ต้องเรียนการฟัง การพูดก่อนการอ่านและการเขียน จึงจะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จ เป็นความจริงที่ว่าชีวิตประจำวันของเด็กไทยมีโอกาสใช้ทักษะการฟังและการพูดน้อยกว่าทักษะการอ่านและการเขียน แต่จากที่นักภาษาศาสตร์ได้ศึกษาค้นคว้าแล้วมีความเห็นว่า การเรียนภาษาต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องใช้วิธีเรียนเข้าเดียวกับภาษาไทย กล่าวคือ เริ่มเรียนทักษะการฟังการพูด ก่อนทักษะการอ่านและการเขียน

นักภาษาศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความของภาษาว่า ภาษาคือ คำพูดไม่ใช่เขียน มักจะมีผู้เข้าใจว่าภาษาพูดเป็นภาษาที่ไม่ถูกต้อง ภาษาเขียนเป็นภาษาที่แท้จริง ความจริงแล้วภาษาพูดเป็นภาษาที่แท้จริง ส่วนภาษาเขียนเป็นเพียงเครื่องหมายที่ใช้แทนการพูดโดยตลอดทั้งหมตก่อนการอ่านและการเขียน หมายความว่า การเรียนภาษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งต้องเริ่มต้นจากทักษะการฟังและการพูดก่อนการเขียนตัวหนังสือ การเรียนจึงเน้นจากทักษะการฟังการพูดตลอดทั้งการออกเสียงให้ถูกต้องใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา

ภาษาจัดเป็นนิสัยอย่างหนึ่งของมนุษย์ การเรียนภาษาจึงเป็นการเรียนเพื่อสร้างนิสัยเข้าเดียวกับการสร้างนิสัยด้านอื่นๆ การเรียนภาษาต่างประเทศจึงต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ คล่องแคล่วว่องไว โดยผู้ใช้ภาษาไม่ต้องเสียเวลาคิด เตรียมตัว หรือสามารถใช้ภาษาโดยอัตโนมัติ ภาษาจึงเป็นวิชาทักษะ ผู้เรียนต้องฝึกทักษะการใช้ภาษาเป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะการพูดและลักษณะตัวอักษร เมื่อใช้คำพูดเพื่อการสื่อความหมาย ผู้ติดต่อกันจะต้องใช้การฟังและการพูดและลักษณะตัวอักษร การเรียนทักษะทั้ง 4 ทางภาษาจึงควรฝึกฝนจนเกิดเป็นนิสัย ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและต้องฝึกฝนทักษะการฟัง แะการพูดจนแม่นยำจึงให้ฝึกทักษะการอ่านและการเขียนต่อไป

จากทฤษฎีการเรียนภาษาดังกล่าวมาข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า การเรียนภาษาควรเริ่มต้นจากการฟังก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงเรียนการพูด การอ่านและการเขียนตามลำดับการเรียนภาษาต่างประเทศให้ได้ผลดีนั้น จะต้องใช้วิธีเรียนเข้าเดียวกันกับการเรียนภาษาแม่และเนื่องจากภาษาเป็นนิสัยอย่างหนึ่งของมนุษย์ การเรียนภาษาจึงต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ เพื่อให้เกิดทักษะหรือเป็นนิสัย และสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

อรพิน พจนานนท์ (2537, หน้า 19) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. การสอนที่ได้ผลก็คือ การสอนโดยเลียนแบบวิชาการเรียนภาษาจากแม่ของเด็ก ผู้สอนจะต้องจัดประสบการณ์ที่จะสอนให้เด็กได้พบและคุ้นเคยกับภาษาที่เรียนได้มากที่สุด เน้นคำศัพท์มากกว่าไวยากรณ์
2. กิริยาท่าทางและวิธีการพูดซ้ำๆ เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจโดยไม่ใช้ภาษาแม่ในห้องเรียน

3. เน้นการสอนพูดมากที่สุด เพื่อให้เด็กเกิดความเคยชิน ไม่เน้นการเปรียบเทียบภาษาที่เรียนกับภาษาแม่

นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดของนักภาษาศาสตร์ในกลุ่มต่างๆ ที่มีผลต่อกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสุมิตรา อังวัฒนะกุล (2535, หน้า 39) ได้กล่าวถึงแนวคิดของกลุ่มต่างๆ โดยสรุปไว้ดังนี้

1. กลุ่มที่เน้นโครงสร้าง ซึ่งเชื่อว่าภาษาเป็นสิ่งที่วิเคราะห์ได้และสามารถพิจารณาเป็นส่วนใหญ่ โดยแต่ละส่วนของภาษาจะเกี่ยวพันกัน ภาษาคือภาษาพูดไม่ใช่ภาษาเขียนการวิเคราะห์จึงดูจากสิ่งที่เจ้าของภาษาพูดไม่ใช่จากสิ่งที่ควรจะพูด และมีความเห็นว่าภาษาแต่ละภาษาแตกต่างกัน

2. กลุ่มไวยากรณ์ปริวรรต ซึ่งนำโดย Noam Chomsky มีความเชื่อว่าภาษาเป็นเรื่องของกฎเกณฑ์ การวิเคราะห์ไวยากรณ์ของประโยคทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างลึก ได้แก่ ความหมายของประโยค และโครงสร้างพื้นผิว ซึ่งได้แก่คำและประโยคที่ได้ยิน ได้ฟัง กลุ่มนี้เชื่อว่ามนุษย์สามารถเข้าใจภาษาและสามารถแสดงออกมาได้

3. กลุ่มภาษาศาสตร์สังคม กลุ่มนี้นำโดย D. Hymes ซึ่งกล่าวว่าความสามารถทางภาษาคือ ความสามารถที่จะพูดหรือเข้าใจคำที่พูด ซึ่งคงจะไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ แต่เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่คำพูดเหล่านั้นถูกนำมาใช้ การแสดงออกทางภาษาในความหมายของ Chomsky กล่าวถึงเฉพาะบทบาทด้านจิตวิทยา เช่น ความจำ การรับรู้เท่านั้น ในการแสดงออกทางภาษาคควรคำนึงถึงความสำคัญด้านวัฒนธรรมสังคม (Socio culture) ด้วย

3. เทคนิคการสอนทักษะทางภาษาอังกฤษ

กุดยา แสงเดช (2548, หน้า 132-149) ได้เสนอเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษสำหรับระดับประถมศึกษา (การศึกษาขั้นพื้นฐาน) ไว้ดังนี้

1. การสอนทักษะการฟัง

1.1 ความสำคัญในการสอนทักษะการฟัง ทักษะการฟัง เป็นทักษะที่สำคัญที่สุดที่จะนำไปสู่ทักษะต่อไป ได้แก่ การพูด การอ่าน และการเขียน การฟังสามารถแยกได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับเริ่มต้น เน้นการฟังเสียง คำ วลี แล้วสามารถออกเสียงได้อย่างถูกต้อง รู้จักสังเกตและจับได้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรและระดับที่สองเป็นการฟังประโยคและเรื่องราวเพื่อความเข้าใจ ดังนั้น การฝึกทักษะการฟังจึงประกอบไปด้วยการฟังเสียง พยางค์ คำศัพท์ ประโยค การสนทนา และฟังเรื่องแล้วเข้าใจได้ การสอน

ทักษะการฟังในระดับประถมศึกษาชั้นนั้น ครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญ และฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการฟัง ทั้งการฟังทั่วไป (casual listening) และการฟังอย่างมีจุดหมาย (focused listening)

1.2 กิจกรรมที่นำสู่การฟัง การฟังสิ่งใดๆเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนและตรงกับสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อ นั้น ผู้ฟังจะต้องมีความรู้พื้นฐาน ภูมิหลัง และความคาดหวังล่วงหน้าก่อนอยู่แล้ว ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการฟังนั้นครูผู้สอนมีความจำเป็นที่ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่คาดหวัง จะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นแนวทางหรือสถานการณ์ต่างๆ ได้ชัดเจนสามารถคาดคะเนได้ก่อนที่จะได้ฟัง การจัดกิจกรรมก่อนการสอนการฟัง ครูผู้สอนควรดำเนินการสอนดังนี้

1.2.1 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการสอนให้พร้อม เช่น ของจริง ภาพจำลอง บัตรภาพ บัตรคำ เทปบันทึกเสียง และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

1.2.2 เสนอคำศัพท์ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจที่จะทำการสอนฟังเกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด เช่น การใช้รูปภาพ การแสดงอาการ หรือท่าทางประกอบการอธิบายคำศัพท์ ผู้สอนอาจทบทวนคำศัพท์ประจำบทเรียนที่ผ่านมา โดยการจัดทำรายการคำศัพท์หรือวลี เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนคำศัพท์ที่ผู้เรียนจะได้ฟังจาก เทปบันทึกเสียง เช่น การขีดเส้นใต้ การทำเครื่องหมายกำกับ เป็นต้น ในบางโอกาส ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนอ่านคำถามที่เตรียมไว้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นแนวทางในการฟังเรื่องราว แต่มีข้อจำกัดอยู่ว่าในบางครั้งผู้เรียนจะมุ่งฟังเฉพาะเพื่อตอบคำถามเท่านั้น ผู้เรียนจะไม่สนใจในสาระปลีกย่อยอื่นๆ อาจทำให้การฟังไม่สามารถทราบข้อมูลได้ครบถ้วน การสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจุดหมาย 2 ประการ คือ การฟังเสียง ฟังวลี เพื่อสังเกต แยกแยะหรือเปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับสิ่งต่างๆได้ และการฟังประโยคแล้วสามารถเข้าใจสิ่งที่ฟังได้

1.3 กิจกรรมระหว่างการสอนทักษะการฟัง มีจุดประสงค์หลักเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ฟังกิจกรรมระหว่างการสอนฟัง เป็นสิ่งที่ผู้สอนมุ่งหวังจะให้ผู้เรียนปฏิบัติ ขณะกำลังฟังเรื่องนั้นๆ เป็นการฝึกทักษะผู้เรียนให้เข้าใจยิ่งขึ้นเข้าใจสิ่งที่ฟังกิจกรรมระหว่างการสอนฟัง เป็นสิ่งที่ผู้สอนมุ่งหวังจะให้ผู้เรียนปฏิบัติขณะกำลังฟังเรื่องนั้นๆ เป็นการฝึกทักษะผู้เรียนให้เข้าใจยิ่งขึ้น กิจกรรมนี้ไม่ใช้การทดสอบเกี่ยวกับความเข้าใจของผู้เรียนแต่อย่างใด การจัดกิจกรรมระหว่างการสอนนั้น สิ่งที่สำคัญคือ อย่านำผู้เรียนต้อง

เขียนมากนัก แม้แต่การให้ผู้เรียนอ่านเพื่อตอบคำถาม True of false หรือตอบแบบเลือกตอบก็ตาม เพราะจะทำให้การฟังขาดความเข้าใจที่สมบูรณ์

1.4 กิจกรรมหลักการฟัง เป็นกิจกรรมที่มุ่งหวังที่จะทำอะไรบางอย่างในภายหลังการฟังเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จุดประสงค์ของการทำกิจกรรมเหล่านี้ ก็เพื่อฝึกการใช้ภาษานั้นเอง กิจกรรมที่นิยมฟัง ได้แก่ การตอบคำถาม อาจจะเป็นปลายเปิด แบบตัวเลือก และกิจกรรมหลังการฟัง ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ role play กิจกรรมการแก้ปัญหา และกิจกรรมการตัดสินใจ การอภิปรายเกี่ยวกับอารมณ์และเจตคติของผู้พูด (discussing mood and attitude of speakers) การเขียนตามคำบอก (dictation)

สรุปได้ว่า การสอนทักษะการฟังนั้น ครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลแก่ผู้ฟังก่อนเพื่อเป็นแนวทางหรือเห็นสถานการณ์ที่ชัดเจน ครูควรเตรียมสื่อหรืออุปกรณ์ที่ต้องใช้ในกิจกรรมให้พร้อม มีการทบทวนคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง และไม่ทำกิจกรรม ที่จะทำให้ผู้เรียนเบนความสนใจสิ่งอื่น และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ได้เข้าใจและเรียนรู้อย่างสนุกสนาน

2. การสอนทักษะการพูด

2.1 ความจำเป็นในการสอนทักษะการพูด การพูดเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสาร การสอนทักษะการพูดเบื้องต้น มุ่งเน้นให้ใช้ทักษะการพูดเพื่อสื่อสารได้ในสถานการณ์จริง สิ่งสำคัญ คือ ตัวครูผู้สอนต้องให้ความถูกต้องในรูปแบบและเสียง ดังนั้นกิจกรรมต่างๆจึงเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามแบบหรือตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการพูดให้มีประสิทธิภาพและได้ผลสัมฤทธิ์สูงสุด การเตรียมกิจกรรมที่จะนำไปสู่กิจกรรมการพูด ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความถูกต้อง เหมาะสมกับสถานการณ์ และระดับภาษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน

2.2 การจัดกิจกรรมการสอนพูดอาจจัดบทเรียนเป็นการถามตอบ สนทนาหรือการเล่าเรื่อง การสอนอาจแบ่งออกเป็นขั้นตอน ตามระดับจากง่ายไปหายาก เช่น การฝึกตั้งคำถามและตอบคำถาม การฝึกพูดบทสนทนา วิธีสอนในปัจจุบันใช้การฝึกบทสนทนา มากเพราะฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้สื่อสารความหมายกันจริงๆ ในการสร้างบทสนทนา ควรใช้ภาษาง่ายๆครูต้องอธิบายความหมายของคำศัพท์และสำนวนที่เรียนไม่รู้จำก่อนที่จะฝึกสนทนา การฝึกพูดการเล่าเรื่อง การฝึกแบบนี้ควรใช้สถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ถูกต้องและเกิดความสนุกสนาน พยายามใช้คำศัพท์และโครงสร้างที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน

2.3 เทคนิคการสอนพูด การจัดกิจกรรมการสอนพูดสามารถทำได้หลายวิธี

เช่น

2.3.1 การสร้างสถานการณ์ โดยครูกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียน โดยะพูดสถานการณ์นั้นให้ผู้เรียนฟัง 1-2 ครั้งแล้วให้ผู้เรียนแต่ละคนคิดหาเหตุผลประกอบการตัดสินใจและพูดบรรยายเหตุผลตนเอง

2.3.2 การคาดเดาเหตุการณ์ จัดกิจกรรมโดยครูให้ผู้เรียนฟังเรื่องจากครูหรือให้ผู้เรียนฟังเพื่อคาดเดาเรื่องนั้นๆ ที่คิดว่าจะเกิดเหตุการณ์ต่อไปอย่างไร

2.3.3 การสร้างประโยค (Sentence Building) จัดกิจกรรมโดยครูกำหนดรูปประโยค 1 ประโยค เป็นการสร้างสถานการณ์ ผู้เรียนพูดต่อประโยคเดิม แต่เพิ่มข้อความโดยพูดต่อๆ กันไป

2.3.4 การสมมุติสถานการณ์ (Predicting Dialogue) จัดกิจกรรมโดยครูและผู้เรียนเตรียมสถานการณ์สมมุติเพื่อฝึกทักษะที่ต้องการพูด

2.3.5 การเติมคำในประโยคให้สมบูรณ์ (Complete Sentences) จัดกิจกรรมโดยครูพูดประโยคไม่สมบูรณ์ ผู้เรียนพูดประโยคให้สมบูรณ์

2.3.6 การทาย (Guessing) จัดกิจกรรมโดยครูกำหนดประโยค 1 ประโยค เช่น I have a pet. ให้นักเรียนทายโดยใช้คำถาม Yes/no Questions ทายไปเรื่อยๆ จนกว่าจะได้คำตอบที่ถูกต้อง

แนวทางการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการพูด สรุปได้ดังนี้

การจัดกิจกรรมการสอนทักษะการพูดนั้นมีหลักการตรงที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดแบบ Automatic Speaking โดยใช้กิจกรรมและสถานการณ์เป็นสื่อ ซึ่งมีแนวทางการปฏิบัติที่ควรสังเกตดังนี้

1. จัดบรรยากาศของห้องให้เอื้อต่อการเรียนภาษาและครูผู้สอนภาษา และครูผู้สอนใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน (classroom English expression) ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยและเป็นตัวอย่างสำหรับการฝึก

2. ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ปัจจุบันนี้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามา จะช่วยให้ผู้เรียนฝึกทักษะการพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ในการฝึกพูด ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนทุกจุด ควรแก้ไขเฉพาะขั้น (presentation) ที่ต้องการเน้นความถูกต้องของการใช้ภาษา (accuracy) แต่ถ้าเป็นขั้นพื้นฐานที่ต้องการฝึกความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (fluency)

และข้อผิดพลาดนั้นไม่มีผลต่อความเข้าใจภาษาก็คงไม่ต้องแก้ทันที ควรรอโอกาสที่เหมาะสม เพื่อมิให้ผู้เรียนเกิดความท้อถอยและขาดความเชื่อมั่น

4. ครูสอนภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องฝึกทักษะและความสามารถในการใช้ภาษา ให้พัฒนาก้าวหน้าอยู่เสมอ
5. การจัดกิจกรรมการฝึก ควรเลือกรูปแบบหลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสนุกสนานเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา
6. การสอนทักษะการพูดควรใช้กิจกรรมคู่ (pair work) ให้มากเพราะการทำกิจกรรมคู่จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนใช้ภาษาสื่อสารในการสื่อสารและแสวงหาได้ดี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออก
7. การสอนทักษะการพูดควรจัดกิจกรรมคู่กัน เช่น สอนทักษะการพูดคู่กับทักษะการฟัง เป็นต้น
8. ควรชมเชยผู้เรียนให้กำลังใจบ่อยๆ เพราะเป็นแรงกระตุ้นที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน
9. การฝึกพูดควรเริ่มจากง่ายไปยากและให้ผู้เรียนทุกคนได้ฝึก

3. การสอนทักษะการอ่าน

กิจกรรมก่อนการอ่าน กิจกรรมระหว่างการอ่าน และกิจกรรมหลังการอ่าน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากขึ้น ควรจัดกิจกรรมดังนี้

3.1 กิจกรรมก่อนการอ่าน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียน (personalization) โดยการตอบคำถาม สนทนา เพื่อทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน เป็นการเตรียมรับความรู้ใหม่จากการอ่าน และการทายหรือเดา (predicting) เรื่องราวที่จะอ่านจากแผนภูมิประเทศหรือชื่อเรื่องโดยให้ผู้เรียนทายหรือเดาเรื่องที่จะอ่านว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรและควรอธิบายคำศัพท์ใหม่ให้กับผู้เรียน

3.2 กิจกรรมระหว่างการอ่าน ในระหว่างการสอนอ่าน ครูสามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน เช่น กิจกรรมการจับคู่ (Matching) กิจกรรมการเรียงลำดับเหตุการณ์ (Ordering) การเติมคำให้สมบูรณ์ (Completing) กิจกรรมการแก้ไขคำ (Correcting) กิจกรรมการเลือกว่าอย่างไร (Deciding) กิจกรรมการคิดรวบยอด (Supplying/identifying)

3.3 กิจกรรมหลังการอ่าน เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการสอนการอ่าน เช่นเดียวกับ การสอนการฟัง มีจุดประสงค์เพื่อจะย้ำความเข้าใจของเรื่องที่อ่านให้มากขึ้น

สร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้เรียน โดยดำเนินกิจกรรมให้สนุกสนานและสามารถแสดงออกเกี่ยวกับความเข้าใจในสิ่งที่เรียน เช่น ให้อ่านเรื่องที่มีวงคำศัพท์เดียวกันในเรื่องทำนองเดียวกัน ให้แข่งขันหรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับคำศัพท์และไวยากรณ์ที่เรียนมา ให้ประโยคง่ายๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ทำและแลกเปลี่ยนกันอ่านระหว่างกลุ่ม และให้กลุ่มผู้เรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง สลับกลุ่มกันถามตอบ และให้คะแนน

การสอนควรดำเนินถึงสิ่งต่อไปนี้

1. What to teach หมายถึง สื่อหรือเนื้อหาในการนำมาสอน การเตรียมเนื้อหาควรคำนึงถึงการให้ดูสมจริงให้มากที่สุด เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและตระหนักในประโยชน์ที่ได้รับของเนื้อเรื่องที่ทำอ่านเหล่านั้น

2. Why to teach หมายถึง จุดประสงค์ในการอ่าน การอ่านของเรานั้นมีจุดประสงค์ในการอ่านต่างกันในชีวิตประจำวัน เมื่อตระหนักในเรื่องความต่างนี้แล้วก็จะนำไปสู่การคิดวิธีการสอนอ่าน เพื่อจะได้บรรลุจุดประสงค์นั้นๆ

3. How to teach หมายถึง วิธีหรือแนวการสอนทำอย่างไรจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ในการสอนรูปแบบต่างๆ การคิดวิธีการต่างๆ ที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และสนใจต่อสิ่งที่กำลังจะอ่าน เช่น สร้างวิธีเพื่อให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้และประสบการณ์เดิม หรือสร้างแนวทางในการคิดให้ความรู้หรือวิธีการใหม่ๆ

4. การสอนทักษะการเขียน

ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศนั้น การเขียนนับว่าเป็นทักษะที่ย่างยากซับซ้อน ต้องใช้ความรู้ความสามารถหลายประการ ทั้งนี้ความสามารถในการเขียนต้องมีพื้นฐานในทักษะการฟัง การพูดและการอ่านมาก่อน จุดประสงค์ในการสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร มุ่งเน้นในแง่ความคิด และจินตนาการ และความสามารถในการถ่ายโอนความคิดของตนให้ผู้อื่นได้รับมากกว่าที่จะเน้นเรื่องความถูกต้องของการใช้คำและหลักไวยากรณ์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เน้นความคล่องแคล่วในการสื่อสาร (Fluency) มากกว่าความถูกต้อง (Accuracy) แต่อย่างไรก็ดี กระบวนการสอนทักษะการเขียนควรที่จะได้สร้างระบบที่ถูกต้อง สามารถควบคุมไว้ได้ก่อน (Controlled Writing) ซึ่งนำไปสู่การเขียนแบบควบคุมน้อยลง (Less Controlled Writing) และการเขียนแบบอิสระ (Free Writing) อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ดังนั้นในการสอนเขียน สิ่งที่คุณสอนต้องคำนึงให้มากที่สุดคือ ต้อง

ให้ข้อมูลคำศัพท์ (Vocabulary) ไวยากรณ์ (Grammar Pattern) และเนื้อหา (Content) แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอที่จะเป็นแนวทางในการคิดและเขียนต่อไป การสอนทักษะการเขียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ แม้มิใช่การสอนที่เต็มรูปแบบแต่การจัดกิจกรรมที่หลากหลายก็เป็นรากฐานที่สำคัญของที่จะสอนทักษะการเขียนพื้นฐานเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในสูงระดับสูงต่อไป

การจัดการเรียนการสอนเขียนมีหลายกิจกรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. การเรียงลำดับคำ (Re-ordering words) เป็นกิจกรรมการฝึกให้นักเรียนรู้จักลำดับที่ควรปรากฏอยู่ในประโยค โดยผู้สอนหาประโยคที่ผู้สอนต้องการฝึกแล้วนำคำมาสลับเสียใหม่ จากนั้นให้ผู้เรียนเรียงประโยคจากคำที่กำหนดให้
 2. การเติมคำในช่องว่าง (Gap-Filling) เป็นการฝึกใช้คำชนิดต่างๆ (Past of speech) เพื่อเติมคำลงในช่องว่างให้ถูกต้องตามไวยากรณ์
 3. การเขียนตามแนวทาง (Parallel Writing) เป็นการฝึกการเขียนให้เป็นเรื่องราว โดยใช้ทักษะการอ่านเป็นแนวทาง
 4. การบรรยายลักษณะบุคคล (Describing People) เป็นการฝึกการบรรยายคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ โดยใช้คำศัพท์ที่ถูกต้อง
- แนวคิดในการเลือกกิจกรรมการสอนทักษะการเขียน

เฉลิม ทองนวล (2554, หน้า 97) ได้เสนอแนวคิดในการเลือกกิจกรรมการสอนทักษะการเขียน ดังนี้

1. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่ประสบอยู่หรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับบทเรียน
2. ศึกษาขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมอย่างละเอียด บางกิจกรรมอาจจะต้องทดลองฝึกก่อน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปโดยราบรื่นและได้ผล
3. เตรียมสื่อการเรียนที่ต้องใช้ในกิจกรรมนั้นๆ ส่วนใหญ่จะเป็นสื่อที่ครูต้องเตรียมล่วงหน้าทั้งสิ้น
4. เตรียมกิจกรรมที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มนักเรียน อาจจะใช้ เพลง เกม หรือการจับสลาก เช่นเดียวกับที่ใช้ในกลุ่มวิชาอื่นๆ
5. กิจกรรมที่เสนอ เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากจะฝึกภาษาแล้วยังต้องคำนึงระเบียบวินัยในห้องเรียนด้วย ก่อนเริ่มกิจกรรมทุกครั้ง ครูควรทำความเข้าใจ

นักเรียนในเรื่องกติกาดังกล่าว เสียก่อน ถ้านักเรียนทำผิดกติกาครูต้องทบทวนและหยุดการดำเนินกิจกรรมทันที

6. กิจกรรมทุกกิจกรรมในการฝึกภาษาอังกฤษ ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีด้วย ควรพยายามใช้คำสั่งเป็นภาษาอังกฤษให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สรุปได้ว่า เทคนิคการสอนทักษะภาษานั้นต้องเริ่มต้นจากแรงจูงใจและการฟังเพราะการฟังเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจำและการถ่ายโอนข้อมูลจากการฟัง ผู้ฟังจะเข้าใจความหมายนั้นต้องอาศัยข้อมูลทางทางภาษาศาสตร์ บริบททางสถานการณ์และข่าวสารที่เป็นที่เข้าใจเพื่อนำไปสู่ทักษะการพูด เนื่องจากทักษะการพูดเป็นทักษะที่ต้องแสดงความรู้ความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจ จึงจำเป็นที่ผู้เรียนต้องพัฒนาทักษะการพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ ใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษา นอกจากการพูดแล้วทักษะที่ใช้ในการแสวงหาความรู้โดยการอ่านก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนต้องฝึกฝนเพราะเป็นทักษะที่คงทนและจะอยู่ในตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในโลกปัจจุบันที่มีความเจริญทางวิทยาการมากมายและเพื่อใช้ในการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป ทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนภาษาคือทักษะการเขียน เพราะทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องแสดงออกซึ่งความรู้ความคิดเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจและได้เห็นเป็นหลักฐาน เป็นทักษะที่ยุ่งยากซับซ้อนดังนั้นผู้เรียนจึงต้องฝึกการเขียนโดยคำนึงถึงองค์ประกอบของการเขียนอย่างครบถ้วน เพื่อให้การเขียนภาษาในการสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงสุด

5. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21

Latham (n.d.) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ว่า ในปี 2007 สถาบันทางการศึกษาของสหรัฐอเมริกา 4,200 แห่ง ได้จัดให้มีโปรแกรมการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ในสหรัฐอเมริกานั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 โดยสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 มีลักษณะดังนี้

เป็นห้องเรียนออนไลน์ (online classrooms) ดังที่เห็นได้จากปี 2006 และ 2007 มีผู้เข้าเรียนในสถาบันทางการศึกษามากกว่า 12 ล้านรายจากโปรแกรมการเรียนรู้ทางไกล 70 เปอร์เซนต์ของทั้งหมดนี้ศึกษาจากรายวิชาออนไลน์ โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองภาพการฝึกอบรมหรือการมีปฏิสัมพันธ์ที่จะได้รับจากห้องเรียนปกติ ทำให้พวกเขาสามารถเรียนไปพร้อม ๆ กับการทำงานหรือการทำหน้าที่ในครอบครัวได้ ทำให้มีความประหยัดให้โอกาสกับกลุ่มคนที่ไม่สามารถเรียนได้จากการศึกษารูปแบบเดิม

เป็นการเรียนรู้แบบไฮบริด (hybrid learning) ผสมผสานกันระหว่างรูปแบบ การสอนแบบเดิม (Face-to-face education) กับรูปแบบออนไลน์ (online teaching) ในปี 2006-2007 มีนักเรียนในสหรัฐอเมริกากว่า 1,464,000 ราย ที่เรียนรู้ด้วยระบบไฮบริดนี้

เป็นโมเดลสตูดิโอทางสถาปัตยกรรม (the architecture studio model) เป็นรูปแบบการศึกษาในสตูดิโอ ที่ความก้าวหน้าของงานต่าง ๆ แสดงให้เห็นอย่างเปิดเผย ผู้เรียนสามารถมองเห็นถึงสิ่งที่นักเรียนคนอื่น ๆ กำลังทำอยู่ ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับคนเหล่านั้นเรียนรู้จากข้อผิดพลาดของพวกเขา และสามารถให้ข้อเสนอแนะกับพวกเขาได้ด้วย

เป็นการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคโนโลยี (technology-enabled active learning TEAL) เป็นรูปแบบที่สถาบันการศึกษาบางแห่งใช้ เป็นรูปแบบการเรียนรู้ในปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่นักเรียนสามารถจะเคลื่อนย้ายจากกิจกรรมหนึ่งไปสู่กิจกรรมหนึ่งอย่างไร้รอยต่อภายในห้องเรียนกว้างๆ เช่น จากการฟังคำบรรยายไปทำกิจกรรมการจำลองและการอภิปรายร่วมในปัญหา เป็นต้น

UTCC hybrid learning เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการสอนในชั้นเรียน (features) ของการสอนทั้งสองแบบมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน กล่าวคือ e-learning จะเอื้อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาคนคว่ำบทเรียนที่ผู้สอนนำไป upload ไว้บน website ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่และตามศักยภาพที่ผู้เรียนพึงมี ทำให้เกิดการเรียนรู้ในสภาพที่เป็นพลวัต (dynamic learning environment) โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วยในระบบการจัดการเรียน (learning management system) การทดสอบ (quiz or test) รวมทั้งการสร้าง interactive learning โดยใช้ web board หรือ chat room ในการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือใช้ web blog ในการแสวงหาและเชื่อมโยงความรู้

การผสมผสานระหว่าง e-learning และ face-to-face teaching ทำให้เกิด interactive learning ที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนากระบวนการคิดความสามารถในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ร่วมกัน และการสร้างความรู้ใหม่ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลโลก (global citizen) ที่สามารถดำรงตนในโลกศตวรรษที่ 21 ได้ อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ face-to-face teaching ในระบบ UTCC Hybrid เน้นการสอนเนื้อหาที่เป็น “Why” and “How” ที่ผู้สอนจะต้องออกแบบบทเรียนและจัดกิจกรรมที่

กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนรู้ร่วมกัน โดยการคิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น อภิปราย แสวงหาความรู้และใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา วิธีการสอนสมัยใหม่ที่เน้นการมีส่วนร่วมและทำให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดความรู้ด้วยตนเอง

5. ลักษณะ 10 ประการของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี

Heick (2012) กล่าวว่า แม้จะอยู่ที่ไหน ไม่ว่าจะเรียนที่ University of Sydney หรือ Mississippi Elementary หรือที่ใด ๆ แต่มีสิ่งที่คุณจะคำนึงถึงอยู่เสมอ คือ ห้องเรียนที่มีสภาพ “ตื่นตัวทางปัญญา” (intellectually active places) เป็นห้องเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ขณะเดียวกัน Heick ได้เสนอลักษณะ 10 ประการที่แสดงถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การประเมินห้องเรียนดังกล่าว ดังนี้

1. นักเรียนเป็นผู้ตั้งคำถาม ตั้งประเด็น กำหนดปัญหา-คำถามที่ดี ประเด็นที่ดี ปัญหาที่ดี โดยถือว่าคำถามที่ยิ่งใหญ่ (great questions) เป็นคำถามที่มาจากตัวนักเรียน ไม่ถูกชี้นำหรือชี้นำให้ถามหรือบังคับตั้งประเด็น
2. คำถามดีมีความหมายต่อคำตอบ (questions are valued over answers) หากมีคำถามดี ๆ จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ดี ๆ
3. ความคิด (คำตอบ) มาจากหลากหลายแหล่ง ทั้งจากตัวครูและจากแหล่งอื่นๆ ด้วย เช่น จากชุมชน จากผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือแม้แต่จากตัวนักเรียนเอง
4. ออกแบบใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย
5. เปลี่ยนสภาพจากห้องเรียนที่ไม่มีความหมายเป็นชุมชนเรียนรู้ตามสภาพจริง
6. เป็นการเรียนรู้แบบส่วนบุคคล (personalized) ซึ่งนักเรียนมีส่วนร่วมกับครูในการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิธีการและการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง
7. เป็นการประเมินที่ต่อเนื่อง ตามสภาพจริง โปร่งใสและไม่เป็นการลงโทษ เป็นการประเมินที่สามารถแยก “good students” จาก “good thinkers” ได้
8. เกณฑ์วัดความสำเร็จมีความสมดุลและโปร่งใส ไม่ควรให้นักเรียนคาดเดากันว่า “ความสำเร็จ” ที่คาดหวังคืออะไร
9. สร้างนิสัยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
10. ให้โอกาสปฏิบัติ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในเนื้อหา

6. วิธีจัดการเรียนรู้ 21st Century Skills

1. PBL (Project Based Learning) แทนที่เด็กจะนั่งฟังครูบรรยาย เด็กได้รับโครงการ อาจเป็นโจทย์จากครู หรือร่วมกันตั้งโจทย์ก็ได้
 2. Team Learning
 3. Studio-type Room แทนที่จะเป็นห้องเรียนมีกระดานดำด้านหน้าครูยืนสอนด้านหน้าห้อง แต่ให้นักเรียนมีโต๊ะที่จะให้เด็ก 3-5 คนนั่งล้อมวงเป็นกลุ่มเป็น studio ไม่ใช่ classroom นำเสนอผลการเรียนของกลุ่มต่อเพื่อนร่วมชั้น เพราะโจทย์ที่เด็กได้รับไม่เหมือนกัน
 4. ครู/อาจารย์เป็นพี่เลี้ยง facilitator เพื่อให้เด็กค้นหาเนื้อหาเองได้
 5. พ่อแม่ คนในชุมชน / ระบบบริการสุขภาพ การนำเสนอบางครั้งอาจเสนอต่อชุมชน เพราะเป็นโจทย์ในชุมชน เช่น ยุทธศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น บางแห่งเด็กมีการผูกเรื่องนำเสนอเป็นละครเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้คุณย่าคุณยายในท้องถิ่นดู ซึ่งจะสนุกมากทั้งหมดที่กล่าวในข้างต้นเป็นอุดมคติ ผู้ที่ทุกข์ที่สุดคือครู ครูไม่คุ้นไม่ได้เรียนมาเพื่อทำหน้าที่นี้ครูแบบนี้ จึงต้องมีเครื่องมือช่วยเพื่อให้ครูเรียนรู้ทักษะการเป็นครูสมัยใหม่ และให้เด็กเรียนรู้แบบ PBLPLC (Professional Learning Community) การจัดการกลุ่มการเรียนรู้ของครู เรียนรู้จากการทำหน้าที่ครู ที่ facilitate การเรียนรู้ของศิษย์ แบบ PBL เช่น วิธีตั้งโจทย์ วิธีสร้างแรงบันดาลใจ วิธีกระตุ้นให้เด็กสืบค้น ให้เด็กคุยกัน ให้เด็กนำเสนอ ให้เด็กสะท้อน AAR เพื่อเรียนรู้กันนี่คือการเรียนรู้ของครู
- ครูก็ต้องเรียนรู้ทฤษฎีว่าด้วยการเรียนรู้สมัยใหม่ การเรียนรู้สมัยใหม่เพิ่มขึ้นอย่างมาก จาก Neuro Science ที่เรียกว่า Brain Based Learning การเรียนรู้ของเด็กคือการทำหน้าที่ของสมอง ฉะนั้นการเข้าใจการทำหน้าที่ของสมองจะทำให้ออกแบบกระบวนการต่างๆ ได้ดี

7. คุณภาพของระบบการเรียนรู้

1. 21st Century Skills

สิ่งที่เป็นภาระของกระทรวงศึกษา ของครู พ่อแม่ คือทำอย่างไรให้การศึกษาสอดคล้องกับยุคสมัย เพราะยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง เราจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กเรียน ไม่ใช่เพื่อให้ครูสอน เพราะฉะนั้นเราต้องเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะกับเด็ก เราจะทำให้เด็กเหมาะกับครู เป็นไปไม่ได้ เราต้องทำให้ครูเหมาะกับเด็ก เราต้องทำให้รูปแบบการเรียนรู้เหมาะกับเด็ก ต่อจากนี้ไป ครูต้องไม่เน้นการสอน ครูต้องทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจ

ใจ เพราะเด็กสมัยนี้ไม่มีแรงบันดาลใจ ไม่รู้ว่าจะมาโรงเรียนทำไม พ่อแม่บอกให้มาก็มา บางทีก็หนีโรงเรียน ครูต้องมีทักษะ วิธีการ ยุทธการสร้างแรงบันดาลใจ เป็นพี่เลี้ยง ความท้าทายของการศึกษาในตอนนี้ คือ การศึกษาส่งต่อได้น้อยกว่าที่สังคมต้องการ เรา ทำให้เด็กได้รับทักษะดีกว่าที่ควรจะเป็น และถ้าเด็กได้รับทักษะดีเช่นนั้น เด็กจะไม่สามารถดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันได้

2. Transformative Learning (จาก informative & formative)

การเรียนรู้ขณะนี้หยุดอยู่แค่ Informative Learning คือเรียนเพื่อให้รู้วิชา แต่ ครูวิชาชีพรียนเป็น Transformative Learning คือการเรียนเพื่อให้ได้ความรู้และทักษะเพื่อ เป็นวิชาชีพ ครูน่าจะเข้าถึง Transformative Learning โลกสมัยใหม่ แม้กระทั่งเด็ก ป.๑ ก็ ควรเรียนเพื่อให้เกิด Transformative Learning จนถึงมัธยม อุดมศึกษา จนตลอดชีวิต

3. Change Agent Skills, Leadership

การเรียนรู้ต้องไปให้ถึงการมี Change Agent Skills หรือ Leadership แปลว่าการเรียนรู้เพื่อสั่งสมหรือสร้างทักษะการเป็นผู้นำ เพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม เพราะ โลกเปลี่ยนแปลงเร็วมาก คนที่ไม่มี Leadership Skill จะถูกสังคมกระทำ จะมีชีวิตอยู่ในโลก ลำบาก นอกจากนี้ Leadership Skill จะมีทักษะอื่นๆ ตามมาอีกเยอะ ซึ่งจำเป็นสำหรับการ ดำรงชีวิตในปัจจุบัน

4. ความเป็นพลเมือง

การเรียนรู้ต้องสร้างจิตใจของความเป็นพลเมืองดี ของประเทศไทย ของ โลก ของจังหวัดระยอง ของอำเภอแกลง ความเป็นเจ้าของของหวงแหน (belonging) รักพื้นที่ เป็นพลเมืองของหลายระดับ รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นผู้ทำประโยชน์ให้ตำบลนั้น จังหวัดนั้น และประเทศไทยดั่งนั้น การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลง ทักษะ (perspectives) จากกระบวนทัศน์ดั้งเดิม

การเรียนรู้ในยุคใหม่

1. Teach Less, Learn More เป็นอุดมคติการเรียนรู้ของประเทศสิงคโปร์ เป็น concept ที่มากับ 21st Century Skills ทำวิจัยมากกว่า 10 ปีแล้ว เมื่อ 8 ปีก่อนสิงคโปร์ นามาใช้ แล้วปรับปรุงการศึกษา ท่านจะเห็นว่าวัดผลการศึกษาเมื่อไร สิงคโปร์ได้ที่ 1 หรือ 2 ของโลกทุกที เพราะเขาปฏิรูปการศึกษาแท้จริง

2. Beyond subject matters เรียนเลยตัวสาระความรู้ไปสู่ทักษะ

3. Student-directed Learning ไม่ใช่ Teacher-directed

4. Collaborative

5. Team Learning ร่วมมือกันเรียน เรียนเป็นทีมมากกว่าแข่งกันเรียน หรือเรียนเป็นรายคน

6. New Paradigm of Evaluation

7. beyond standard ให้ถามวิธีคิด

8. evaluate team ประเมินการเรียนรู้เป็นทีมให้มากขึ้น

9. open (not secret) approach ข้อสอบไม่เป็นความลับ ข้อสอบเป็นตัวกระตุ้นให้เราเรียนการเรียนรู้ปัจจุบันอยู่ในขั้น Informative ผลลัพธ์ของคนที่ยังออกมาคือ คนเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านนั้นๆ คนทางด้านวิชาชีพมักจะเรียนมาจนถึงขั้น Formative ได้ คนที่มีความรู้ ทักษะ จิตใจเชิงวิชาชีพนั้นๆ เราจะเห็นบุคลิกของคนแต่ละวิชาชีพที่ไม่เหมือนกันและมีคุณค่าของตนเองในวิชาชีพนั้นๆ แต่ยังไม่พอ ควรจะถึงขั้น Transformative คือ เรียนให้ได้ปัจจัยที่นำไปสู่ความเป็น Leadership ออกไปในสังคมเพื่อทำหน้าที่เป็น Change Agent ให้สังคม

21st Century Skills - Habits of Mind - Literacy

PBL อย่งไรเรียนนอกกะลา

วิเชียร ไชยบัง ครูใหญ่โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา ได้สะท้อนหลักคิดการจัดการเรียนรู้ PBL ดังนี้

การสอนวิธีนี้ค่อนข้างท้าทาย ขบถคิดเพราะใครจะเชื่อว่าการศึกษาจากนี้ต่อไปจะต้องเน้นทักษะซึ่งไม่เหมือนเดิม เพราะโลกมันแปรเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ปีหน้าจะมีเด็กจำนวนหนึ่งถึงหลายล้านคน จะต้องใช้วัสดุหนึ่งในการเรียน เราเปลี่ยนแปลงมันไม่ได้ เราต่างหากที่มีทักษะไม่เท่าทันที่จะอำนวยความสะดวกให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นเรื่องท้าทายมาก ตัว Problem Based Learning เป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดของแต่ละโรงเรียน มันคือรูปแบบของการเรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะใหม่ซึ่งจำเป็นในอนาคต เป็นขบถความคิดให้เราเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนไปจากเดิม ครูหลายคนบอกว่า “เหลือเชื่อ ไม่อยากเชื่อ ผมเองก็

ยังเชื่อการสอนแบบเดิมอยู่” แต่ถึงนาที่นี้เราต้องค่อยๆ ทำใจยอมรับ มิฉะนั้นเราจะให้สิ่ง บางสิ่งบางอย่างแก่เด็กที่ไม่เท่าทันกับโลกที่มันแปรเปลี่ยนไป“เรา” ครูทุกคน ที่สร้าง นวัตกรรมนี้ขึ้นมา นวัตกรรมเกิดจากการทำงานจริงแล้วมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่ง กระบวนการสร้างนวัตกรรมหรือกระบวนการพัฒนาคนต้องใช้เครื่องมือแบบนี้ มีศัพท์ใหม่ เรียกว่า Professional Learning Communities (PLC) ซึ่งหลายคนคงเคยได้ยินแล้ว การ ทำงานของลำปลายมาศพัฒนา มีพัฒนาการเริ่มครั้งแรก สิบปีที่แล้วเราใช้ พ.ร.บ.ปฏิรูป การศึกษาโดยมีบูรณาการเป็น Brain Set ตั้งแต่ต้น คิดว่าใช้อะไรดีที่จะเชื่อมต่อบุคคลความรู้ เข้าเป็นเรื่องเดียวกัน ยกตัวอย่างง่ายๆ ระหว่างคนไปเก็บดอกไม้ใส่ตะกร้าแล้วหิ้วมากับเก็บ ดอกไม้แล้วเอาด้ายมาร้อยเป็นพวง สองอย่างนี้ อย่างหลังเป็นการบูรณาการ บางทีคน เข้าใจบูรณาการผิดชนิดเดียวว่าเอาความรู้หลายๆ แบบมาวางกองรวมกันแบบเก็บดอกไม้ใส่ ตะกร้า มันเป็นการบูรณาการไม่ได้ เพราะมันไม่มีจุดเชื่อม ร้อยเรียงแล้วเชื่อมโยงกันเพื่อตอบ โจทย์อะไรสักอย่าง ดังนั้นการบูรณาการในปีแรกเราใช้ Story line ในการร้อยความรู้ ทำปี แรกล้มเหลวไม่เป็นท่า เด็กมีอาการร่วมตีมากและเรื่องราวสนุกมาก แต่เด็กเข้าสู่หัวใจ ของเนื้อหาไม่ได้ การมีอาการร่วมกับเรื่องราวแต่ไปไม่ถึงหัวใจ ผมยกตัวอย่างบทเรียน ของครูของผมคนหนึ่งเป็นครูใหม่อยากจัดกิจกรรมให้น่าสนใจ ใช้ angry bird เพื่อชูโรงเข้าสู่ เนื้อหา แต่ปรากฏว่าทั้งชั่วโมงเด็ก คิดแต่ angry bird แต่เข้าสู่เนื้อหาไม่ได้ ก็จะเป็น ประมาณนี้ในปีแรก เมื่อเรารู้ข้อบกพร่องแล้วเราเปลี่ยนทันที ปีนี้ใช้แต่ปีหน้าอาจไม่ใช่ก็ได้ อาจมีสิ่งที่ใช้กว่า เพราะฉะนั้น ปีที่สองเราจึงนำบูรณาการเต็มใส่กับ PBL แต่เป็น Project Based เอาโครงการเข้ามาจับแล้วร้อยเนื้อหาทั้งหมดใส่เข้าไป รู้สึกว่าทำได้ดี เพราะทำให้ เด็กได้ลงมือทำ เพราะหัวใจของ Project Based คือ Learning by Doing แต่ก็ยังไม่พอใจ ปีที่ สามเราจึงใส่เรื่องการคิดเข้าไป เพราะเรารู้สึกว่ามาตรฐานที่ 4 กำลังมาแรง เราใส่ทุก หน่วยการเรียนรู้และทุกแผนการสอน ยิ่งดีขึ้น เราเห็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการคิด แล้วคิด เป็นระดับด้วยเราก็พอใจระดับหนึ่ง พอปีที่ 4 เราไปเจอเรื่องหนึ่ง ตอนนั้น Backward Design ยังไม่มา สิ่งที่เราพบคือ สิ่งที่เราสอนไปทั้งหมดนั้นเด็กได้เรียนรู้และเพียงแค่ว่า เท่านั้น รู้เยอะแยะเลย แต่เข้าไม่ถึงหัวใจของความเข้าใจ ปีที่สี่เราทำงานหนักมากเลย เพื่อให้ครูเปลี่ยนรูปแบบของหน่วยการเรียนรู้เพื่อเป็น Teaching for Understanding มีหน่วย การเรียนรู้และออกแบบหน่วยเรียนนั้นให้มีหัวใจชุดความรู้ที่มารวมกันมีหัวใจชุดหนึ่ง ซึ่งครูทุกคนต้องถึงหัวใจชุดนั้น เพราะเป็นทั้งการ บูรณาการด้วยและเป็นการสอนเพื่อ ความเข้าใจด้วย พอพัฒนามาถึงตรงนี้เราพบว่า การทำแบบ Project Based ก็จริงทำแบบ

เดิมความคิดให้ไปสู่ความเข้าใจก็จริง แต่มันจะกำหนดตายตัวเลยไม่ได้ เพราะปัญหาใหม่ที่มันเข้ามาปะทะเด็กมันเปลี่ยนตลอด ใช้หน่วยการเรียนรู้เดิมไม่ได้ มันไม่ได้ผล หน่วยนี้ต้องเปลี่ยนไปเรื่อยๆ มันจึงพัฒนาจาก ตรงนี้ไปเป็น Problem Based Learning และเราก็เห็นว่าพอใช้ Problem Based Learning เด็กจะมีอารมณ์ร่วมในปัญหา เพราะมันเกี่ยวข้องกับฉัน ฉันต้องแก้ปัญหาให้ได้ แล้วในการแก้ปัญหาที่ต้องใช้นวัตกรรม และในการสร้างนวัตกรรม มันก็ต้องใช้ทักษะ แบบ Multiple เป็นทักษะที่หลากหลาย และความรู้ที่หลากหลาย จึงจะสร้างนวัตกรรมได้ และจะต้องบูรณาการคนด้วย สร้างเป็นวงจรได้ แล้วมันก็จะเกิดทักษะอื่นย่อยๆ ตามมา เป็นการตอบคำถามทั้งหมดว่า PBL ที่ล้าสมัยมาศพัฒนามันมีที่ไปที่ไปอย่างไร และทั้งหมด “เรา” สร้างมันขึ้นมา เวลาทำงาน ใครทำได้ ใครเจออะไร อะไรใช้หรือไม่ใช้ เราชมวดด้วยกัน เราต้องความเข้าใจทั้งหมดด้วยกัน” เป็นหน้าที่ครูที่ต้องทำงานมากขึ้น สมมติเด็กอยากเรียนรู้อะไรก็ตาม ครูจะต้องมองว่าสิ่งที่เขาอยากเรียนรู้มันมันจะต้องประกอบไปด้วยชุดความรู้อะไรบ้างมีเยอะขนาดไหน เอาชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านี้มาดูก่อนแล้วค่อยมาไล่เรียงว่าชุดความรู้ที่มันอยู่ในมาตรฐานไหน ตัวชีวิตใด ทุกวิชาที่จะเจอชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น เมื่อเจอแล้วก็ต้องออกแบบว่าเด็กจะสร้างหรือมีชิ้นงานหรือภาระงานอะไรบ้าง แล้วก็ต้องคิดเอาไว้ก่อนว่าชิ้นงานหรือภาระงานนั้นมันไปเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะตามมาตรฐานเดิม และตัวชีวิต ตัวใดเป็นไปได้ที่การสอนแบบ PBL ทำให้เด็กหลุดมาตรฐานไปบางตัว แต่เราทำหลายโปรเจกต์ ไม่ใช่หนึ่งปีมีโปรเจกต์เดียว บางมาตรฐานถูกประเมิน ทำซ้ำๆ ด้วยชิ้นงานหลายชิ้นหลายอันด้วยกัน การออกแบบการเรียนรู้ที่มครูสำคัญมาก การพัฒนาครูจึงสำคัญที่สุดและเรา(ล้าสมัยมาศพัฒนา)จึงพัฒนากระบวนการพัฒนา ครูที่นี้ขึ้นมาเพื่อให้มันใจว่าครูจะถึงพร้อมทั้งความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการเชิงทักษะ และความสามารถในเชิงจิตวิญญาณ ผู้บริหารควรเอื้ออำนวยด้วยการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำจำเป็นต้องเป็นผู้ชี้ทางให้ถูก ไม่ต้องบริหารเก่งก็ได้ แต่ต้องชี้ทางให้ถูก หากเราชี้ทางผิดไปองศาเดียว ปลายทางนั้น ผลของมันนั้นห่างกันเป็นร้อยกิโลฯ เลย เรื่องนี้พูดง่าย แต่ทำยาก เพราะต้องใช้ทักษะการสร้างภาพในสมองชั้นสูง

Flipped Classroom : การเรียนรู้แนวใหม่สำหรับศตวรรษที่ 21

ศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงเวลาที่ทำให้ท้าทายความสามารถของมนุษยชาติ เพราะเป็นยุคที่โลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และข้อมูลข่าวสารทุกอย่างก็ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงรอบตัวเราอีกต่อไป แค่เพียงคลิกที่ปลายนิ้ว เราก็สามารถก้าวข้ามพรมแดนไปได้ทุกซอกทุกมุมโลก ซึ่งแวดวงทางการศึกษาทั่วโลกต่างก้าวพ้นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นการเรียนรู้ในแบบกระบวนทัศน์ใหม่ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการศึกษายุคฐานแห่งเทคโนโลยี หรือ Technology Based Paradigm ในขณะที่ประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญและมุมมองของการเตรียมเด็กไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ในประเด็นดังต่อไปนี้คุณลักษณะของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการประการแรก คือ มีทักษะที่หลากหลาย เช่น สามารถทำงานร่วมกับคนเยอะๆ ได้อย่างรวดเร็ว รับผิดชอบงานได้ด้วยตนเอง และรู้จักพลิกแพลงกระบวนการแก้ไขปัญหาได้ประการที่สอง คือ มองโลกใบนี้เป็นโลกใบเล็ก ๆ ไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะประเทศไทย เพื่อมองหาโอกาสใหม่ ๆ ที่มีอยู่อย่างมากมายประการสุดท้าย คือ เด็กไทยยุคใหม่ต้องมีทักษะด้านภาษา เพราะหากพูดหรือใช้แต่ภาษาไทยก็เหมือนกับมี "กะลา" มาครอบไว้การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ครูจะต้องปรับแนวทางการเรียนการสอน (pedagogy) โดยครูจะต้องทำให้เด็กรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีเป้าหมายในการสอนที่จะทำให้เด็กมีทักษะชีวิต ทักษะการคิด และทักษะด้านไอที ซึ่งไอทีในที่นี้ไม่ได้หมายถึง ใช้คอมพิวเตอร์เป็น หรือใช้ไอแพดเป็น แต่หมายถึงการที่เด็กรู้ว่า เมื่อเขาอยากรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งเขาจะไปตามหาข้อมูล (data) เหล่านั้นได้ที่ไหน และเมื่อได้ข้อมูลมาเด็กต้องวิเคราะห์ได้ว่าข้อมูลเหล่านั้นมีความน่าเชื่อถือเพียงใด และสามารถแปลงข้อมูลเป็นความรู้ (knowledge) ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องเกิดจากการฝึกฝน ครูจะต้องให้เด็กได้มีโอกาสทดลองด้วยตนเองในต่างประเทศ วิธีการสอนแบบ "พลิกกลับ" กำลังเป็นที่แพร่หลายในวงกว้างมากขึ้น โดยสิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของ Flipped Classroom นี้ก็คือ การใช้เทคโนโลยี การเรียนการสอนที่ทันสมัย และการให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ซึ่งทั้งสองส่วนนี้จะกระตุ้นให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ที่มาของการเรียนการสอนแบบ Flipped Classroom เกิดขึ้นในปี 2007 โดยครู 2 คน ในรัฐโคโลราโด

สหรัฐอเมริกา ชื่อ โจนาธาน เบิร์กแมน และแอรอน แซมส์ ได้ถ่ายคลิปลิขิตีโองการสอนของตนเองเอาไว้สำหรับนักเรียนที่ขาดเรียน เมื่อคลิปลิขิตีของครูทั้งสองเริ่มแพร่ขยายออกไปในวงกว้าง ครูหลายคนจึงเริ่มหันมาใช้เทคโนโลยีต่างๆ อาทิ Podcasts หรือ YouTube เพื่อสอนนักเรียนนอกห้องเรียนและสงวนเวลาในชั้นเรียนไว้สำหรับการรวมกลุ่มทำแบบฝึกหัด หรือ ทำกิจกรรมร่วมกัน และผลลัพธ์ที่ได้ คือ ดีกว่าการเรียนการสอนแบบเดิม นักเรียนจะสามารถศึกษาดูผ่านทางโทรทัศน์ หรือ ในห้องแล็บคอมพิวเตอร์ หรือ ดูจากที่บ้านได้ เมื่อเข้าชั้นเรียน จะได้ใช้เวลาในห้องเรียนเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ในเรื่องที่สงสัย หรือขอให้ครูอธิบายเพิ่มเติมได้เข้าใจยิ่งขึ้น และเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างไม่มีขีดจำกัดในรูปแบบการเรียนการสอนวิธีนี้ ถือว่าเป็นการเรียนการสอนที่เน้นในรูปธรรม ให้นักเรียนได้เห็นและปฏิบัติจากประสบการณ์จริง ซึ่งจะทำให้ นักเรียนมีการจดจำและเกิดทักษะการเรียนรู้ได้ดีกว่าที่เรียนแบบนามธรรม แต่ในมุมมองอีกด้านหนึ่งที่กว่าจะสอนให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ เลือกใช้สื่อที่ถูกต้อง รู้จักเลือกศึกษาค้นคว้าในเรื่องต่างๆ ที่ตนเองสนใจนั้น ก็จะมีสื่อที่ไม่เหมาะสมกับนักเรียนก็จะแทรกอยู่บนหน้าจอเหมือนกัน ดังนั้นในการใช้สื่อต่าง ๆ ในด้านของไอที ก็ควรที่แนะนำให้เข้าใจอย่างแท้จริงและในระยะแรกก็ต้องมีผู้คอยให้คำแนะนำที่ดีไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ครูต้องมีส่วนร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนด้วยเหมือนกัน

ดังนั้น การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะ (perspectives) จากกระบวนทัศน์ดั้งเดิม (tradition paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (new paradigm) ที่ให้โลกของนักเรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ-ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก เคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจูงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใด คือ ความสามารถใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ (ability to handle knowledge effectively in order to use it creatively) ถือเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการเป็นนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นสิ่งที่ทำลายในการที่จะพัฒนาผู้เรียนเพื่ออนาคตให้นักเรียนมีทักษะ ทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพส่วนบุคคล เพื่อเผชิญกับอนาคตด้วยภาพในทางบวก (optimism) ทั้งมีทั้งความสำเร็จและมีความสุข ในศตวรรษที่ 21 ต้องการภาวะผู้นำแบบร่วมมือ (corporate leadership) มากกว่าแบบใช้อำนาจ หรือการบังคับ ผู้นำ

จะต้องให้การศึกษาและสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ตาม และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ผู้นำในปัจจุบันและอนาคตจะต้องพัฒนาทัศนคติใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นด้วย เช่น ทักษะการสร้างทีมงาน (team building) ทักษะการจัดการความขัดแย้ง (conflict management) เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นสากล (universal learning environments) ที่เกิดขึ้นในทุก ๆ ห้องเรียน ซึ่งผู้นำสถานศึกษาโดยตำแหน่ง (designed leader) เพียงลำพัง ไม่สามารถทำให้บรรลุผลในภารกิจงานที่มากมายนี้ได้

8. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

รศ.ดร.ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (ค่านำ) การวิจัยประเภทหนึ่งที่มีชื่อว่า “Action Research” ในที่นี้ใช้คำไทยว่า “การวิจัยเชิงปฏิบัติการ” ผู้ที่คุ้นเคยกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อาจจะคุ้นเคยกับการวิจัยชนิดนี้ดีกว่ากลุ่มบุคคลหนึ่ง และโดยทั่วไปอาจจะเข้าใจว่าเป็นงานวิจัยที่ต้องการทราบข้อเท็จจริงในการแก้ปัญหาอย่างรีบด่วน ซึ่งมีผู้ให้ชื่อว่าเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (อนันต์ ศรีโสภณ , 2521 และ ลัดดา อะยะวงศ์ , 2533) อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย โดยมีการศึกษาวิจัยสนับสนุนว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการเมื่อนำมาใช้กับทางการศึกษาจะช่วยให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาระบบโรงเรียนการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจ ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา (Carr and Kemmis, 1986; Corey, 1953 ; และ Zuber–Sterritt, 1992) การวิจัยเชิงปฏิบัติการคืออะไร มีวิธีการดำเนินการอย่างไร ตัวอย่างของการนำมาใช้วิจัยทางการศึกษามีอะไรบ้าง เป็นที่น่าสนใจ จะทำความเข้าใจและความเข้าใจ เพื่อให้ให้นักการศึกษาไทย (รวมถึงครูไทยทั้งหลายด้วย) ได้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญ และนำวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในชั้นเรียนมากขึ้น

ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

รากฐานการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาจากแนวคิดของเคิร์ท เลวิน (Lewin, 1946) ได้ศึกษาปัญหาของชนกลุ่มน้อยในอเมริกากระยะเพียงยุคสงครามโลกครั้งที่สอง โดยใช้กระบวนการศึกษาในลักษณะกลุ่มรวมกันทำงานและตัดสินใจ อย่างมีพันธะต่อกันเพื่อมุ่งมั่นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (a group activities....group decision and commitment to improvement) และใช้การปฏิบัติการ 3 ขั้นตอน คือการวางแผน การปฏิบัติการ และ

การสะท้อนผลการปฏิบัติสตีเฟน คอเรย์ (Corey, 1949) นำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาประยุกต์ใช้กับโครงการวิจัยในโรงเรียน โดยเน้นที่ความร่วมมือและเข้าใจต่องานของกลุ่มผู้ปฏิบัติการ (Collective and understanding) ที่ประเทศอังกฤษ อีเลียท และอเดลแมน (Elliott and Adelman, 1973) ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นแนวทางช่วยเหลือครูให้พัฒนาการสอนเพื่อการเรียนรู้และสืบสวนสอบสวนในชั้นเรียน และเน้นการปฏิบัติงานด้วยการควบคุมตนเอง หรือด้วยกลุ่ม (self or group control) มากกว่าการใช้ผู้ควบคุมคุณภาพที่มาจากภายนอก (quality controller)

รองศาสตราจารย์ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ประเทศออสเตรเลีย ได้สนใจใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษามาเป็นเวลานานกว่าหนึ่งทศวรรษ โดยใช้ในการวิจัยทางการศึกษาทั่วไปและใช้ในการพัฒนาโรงเรียน เคมมิส และแมคทาตกาท (Kemmis and Mc Taggart, 1982) ชาวออสเตรเลีย ได้เสนอกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีรูปแบบสมบูรณ์มากขึ้น และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในรูปของวงจรการปฏิบัติการ (the action research spiral) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (plan) การปฏิบัติ (act) การสังเกต (observe) และการสะท้อนผลการปฏิบัติ (reflect) เมื่อครบวงจรหนึ่งๆจะพิจารณาปรับปรุงแผน (replanning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไป จนกว่าการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ศึกษาได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้เคมมิส และแมคทาตกาท มีความเห็นว่า วัฏจักรปฏิบัติที่จะถือได้ว่าเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้นจะต้องมีการร่วมมือ (collaborative approach) ชูเบอร์-สเตอร์ริท (Zuber-Sterritt, 1991) เป็นผู้นำที่มีชื่อเสียงในการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของบุคลากร (Staff Development) ในมหาวิทยาลัย ได้ให้ความหมายของคำว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในรูป The CRASP model ดังนี้

1. ร่วมมือในการสืบสวนสอบสวนปัญหาอย่างวิเคราะห้วิจารณ์ (critical collatorative enquiry)
2. สะท้อนผลการปฏิบัติการโดยผู้ปฏิบัติ (Reflective practioners)
3. อธิบายข้อค้นพบและเผยแพร่ (Accountable to public)
4. ประเมินผลการปฏิบัติการของตน (Self evaluation)
5. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา (Participative problem- Solving) และการดำเนินการพัฒนากิจกรรมต่อไป

นอกจากนี้ชูเบอร์-สเคอร์ริท ยังได้ค้นพบว่าการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนากิจกรรมทางวิชาการระดับอุดมศึกษา จะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้สอนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยใน 5 ลักษณะต่อไปนี้ คือ การมีทัศนคติเชิงวิเคราะห์วิจารณ์การใช้การวิจัยช่วยพัฒนาการสอน การสร้างข้อค้นพบและเผยแพร่ การประเมินตนเอง และประการสุดท้าย คือ การมีลักษณะเป็นนักวิชาชีพทางการศึกษาจากความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามที่ประมวลเสนอไปแล้วนั้น ผู้เขียนขอเสนอกรอบแสดงลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษา (Action research in education) ดังต่อไปนี้

1. เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและมีการร่วมมือ (participation and collaboration) ใช้การทำงานเป็นกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีส่วนสำคัญและมีบทบาทเท่าเทียมกันในทุกระบวนการของการวิจัยทั้งการเสนอความคิดเห็นเชิงทฤษฎี และการปฏิบัติ ตลอดจนการวางนโยบายการวิจัย

2. เน้นการปฏิบัติการ (action orientation) การวิจัยชนิดนี้ใช้การปฏิบัติเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และศึกษาผลของการปฏิบัติเพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนา

3. ใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ (critical function) การวิเคราะห์การปฏิบัติการอย่างลึกซึ้งจากสิ่งที่สังเกตได้ จะนำไปสู่การตัดสินใจที่สมเหตุสมผลเพื่อการปรับแผนการปฏิบัติการ

4. ใช้วงจรการปฏิบัติการ (the action research spiral) ตามแนวคิดของเคมมิลิส และแมคทาตกาท คือ การวางแผน (planning) การปฏิบัติ (acting) การสังเกต (observing) และการสะท้อนการปฏิบัติการ (reflecting) ตลอดจนการปรับปรุงผล (re-planning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไปจนกว่าจะ

ได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่เป็นที่พึงพอใจ และได้ข้อเสนอเชิงทฤษฎีเพื่อเผยแพร่ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ มีความมุ่งหมายจะปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานประจำให้ดีขึ้น โดยนำงานที่ปฏิบัติอยู่มาวิเคราะห์หาสาระสำคัญของสาเหตุที่เป็นปัญหาอันเป็นเหตุให้การปฏิบัติงานนั้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากนั้นจะใช้แนวคิดทางทฤษฎีและประสบการณ์การปฏิบัติที่ผ่านมา เสาะหาข้อมูลและวิธีการที่คาดว่าจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ แล้วนำวิธีการดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น เช่น ทดลองใช้กับครูผู้ร่วมสอนเมื่อต้องการมีความร่วมมือใน

การทำงานมากขึ้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการไม่จำเป็นต้องมีกลุ่มตัวอย่าง เพราะกลุ่มหน่วยงานหรือห้องเรียนซึ่งมีขนาดตัวอย่างไม่ใหญ่นัก และประการสำคัญการวิจัยชนิดนี้ไม่ต้องการผลที่ไปสรุปอ้างอิง (generalization) ถึงคนอื่น ๆ ด้วย

กระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

เนื่องจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีข้อตกลงเบื้องต้น (Basic assumption) ว่าเป็นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์สืบค้นปัญหา และวิธีแก้ปัญหา (ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน/โรงเรียน) ดังนั้น จะต้องมีการจัดกระบวนการสืบค้นหาความรู้เบื้องต้นที่มีเหตุผล การวิจัยจึงเน้นกระบวนการคิดและลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ที่ได้จากการคิดและการกระทำ ซึ่งเป็นลักษณะของการใช้ลำดับขั้นตอนของจิตวิทยาการเรียนรู้ มากกว่าการใช้ลำดับความคิดเชิงจิตวิทยาฯ เพื่อบอกความเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน (ซึ่งใช้กันเป็นส่วนมากในงานวิจัยทั่วไป ส่วนที่เป็นการเขียนรายงานการวิจัย)

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีขั้นตอนที่สำคัญๆ ในการดำเนินการ ดังนี้

1. การจำแนกหรือพิจารณาปัญหาที่ประสงค์จะศึกษา ผู้วิจัย และกลุ่มที่ทำการวิจัยจะต้องศึกษารายละเอียดของปัญหาที่จะศึกษาอย่างชัดเจน ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนซึ่งจะทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะต้องมีทฤษฎีรองรับในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น การวิเคราะห์สภาพของปัญหา (Thematic concern) ควรพิจารณาให้ครบ 4 องค์ประกอบต่อไปนี้ คือ ปัญหาที่เกี่ยวกับครู นักเรียน เนื้อหาวิชาและสภาพแวดล้อม
2. เลือกปัญหาสำคัญที่เป็นสาระควรแก่การศึกษาวิจัย เลือกโดยอาศัยทฤษฎีมาร่วมพิจารณาลักษณะของปัญหา แล้วสร้างสมมติฐาน (Hypothesis) ของการวิจัยในรูปแบบของข้อความต้องการที่จะประเมินที่แสดงความสัมพันธ์ของปัญหากับหลักการหรือกับทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น
3. เลือกเครื่องมือดำเนินการวิจัยที่จะช่วยให้ได้คำตอบของปัญหาตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เครื่องมือที่ใช้จะมี 2 ลักษณะคือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ หรือฝึกหัดตามวิธีการ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน แบบฝึกหัด เป็นต้น และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติ เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น
4. บันทึกเหตุการณ์อย่างละเอียดในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ทั้งส่วนที่เป็นความก้าวหน้าและเป็นอุปสรรคตามวงจรของการปฏิบัติการ คือ ในขั้นตอนของ วางแผนงาน การปฏิบัติการ การสังเกตและการสะท้อนการปฏิบัติการ เก็บสะสมข้อบันทึกไว้เพื่อใช้

ในการปรับปรุงวงจรปฏิบัติการต่อไป และเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์หาคำตอบของสมมติฐาน

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้านต่างๆของข้อมูลที่รวบรวมไว้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การตรวจสอบรายละเอียดของข้อมูลเพื่อให้แน่ใจความถูกต้อง แสดงรายละเอียดอธิบายสถานการณ์ จัดหมวดหมู่และแยกประเภทของกลุ่มข้อมูลตามหัวข้อที่เหมาะสมเปรียบเทียบข้อแตกต่าง และคล้ายคลึงของข้อมูล แต่ละประเภทโดยวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งกับกลุ่มผู้วิจัย

6. ตรวจสอบข้อมูลที่กลุ่มผู้วิจัยได้พิจารณาไว้แล้วอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสรุปหาคำตอบที่เป็นสาเหตุผลและวิธีแก้ปัญหาที่ตามวัตถุประสงค์ กำหนดไว้และจะก่อประโยชน์สูงสุดโดยสรุปประมวลเป็นหลักการ (principle) รูปแบบ (model) ของการปฏิบัติ หรือข้อเสนอเชิงทฤษฎี (proposition) หรือทฤษฎี(theory) ทั้งนี้ ต้องอาศัยหลักตรรกวิทยาโดยวิธีอุปนัย (inductive) และความรู้เชิงทฤษฎีของผู้วิจัย

บทสรุป

การทำกรวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีความสำคัญอยู่ที่ ลักษณะปัญหาที่จะทำวิจัย การใช้วิธีการเหมาะสม และทักษะของครูในการนำกระบวนการไปใช้เหมือนกับเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน เช่นครูสอนฟิสิกส์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สนใจที่จะศึกษาความเข้าใจในการเรียนฟิสิกส์ของนักเรียน เมื่อลองสังเกตขณะสอนครูพบว่านักเรียนมีโอกาสน้อยมากที่จะได้พูดหรือแสดงความคิดของความเข้าใจของตน ครูฟิสิกส์จึงทดลองเปลี่ยนวิธีสอนจากที่เคยพูด 80 % ของเวลาสอนคาบหนึ่งๆ (คือพูดเกือบตลอดเวลาเหมือนกับกำลังพูดออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง “on air”) ลดเหลือเพียง 40 % และเปลี่ยนวิธีใช้คำถามให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาความเข้าใจของตนเอง โดยการใช้คำถามที่ซับซ้อนขึ้น นักเรียนต้องถกปัญหากับเพื่อน หรือกับครูจึงจะสรุปหาคำถามได้ ตัวอย่างนี้ แสดงให้เห็นถึงปัญหาและวิธีการที่ครูใช้แก้ปัญหา และเมื่อนำกระบวนการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ตามวงจรอย่างต่อเนื่อง จะพบวิธีแก้ปัญหาที่ได้ผลอย่างจริงจัง (Kimmis and Mc Taggart, 1982 p. 109)จากแนวทางที่เป็นพื้นฐานความเข้าใจเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เรียบเรียงมา อาจเป็นข้อคิดให้ครู/นักการศึกษาได้สนใจทดลองทำวิจัยเชิงปฏิบัติการมากขึ้น โดยการเลือกเอาปัญหาที่ตนเองสนใจมากที่สุดจากสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติงานประจำวัน แล้วมาดำเนินการ เพื่อมุ่งให้พัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับลักษณะงานของตนเอง

ตัวอย่าง การเขียนเค้าโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

1. ชื่อโครงการวิจัย
2. ชื่อคณะผู้ดำเนินการวิจัย
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาหรือสถานการณ์ที่เห็นว่าเป็นปัญหา

- กลุ่มดำเนินงานวิจัย และผู้เกี่ยวข้อง จัดอภิปราย และทำการตกลง

เกี่ยวกับปัญหาการวิจัย

ขั้นที่ 2 รายงานการวิจัย เอกสาร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 3 กำหนดสมมติฐาน และ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 4 ขั้นตอนการวิจัยตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

- กำหนดแผนการ (plan) ของกิจกรรมที่จะทดลองปฏิบัติเครื่องมือ

ของการวิจัย ฯลฯ

- ปฏิบัติการ (act)

- สังเกตกิจกรรมของการปฏิบัติ (observe)

- สะท้อนผลการปฏิบัติการ (reflect)

- ปรับแผนการและปฏิบัติซ้ำในวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติตามแผนที่

ปรับขึ้นใหม่

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล

ขั้นที่ 6 หาข้อสรุปของผลการวิจัย และเขียนรายงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ใบกิจกรรม

ใบกิจกรรมที่ 1

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาเล่มที่ 2 แล้วร่วม
สนทนาวิเคราะห์ และสรุปตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ ควรีพฤติกรรมอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษท่านมีแนวทางพัฒนาการสอนทักษะทางภาษาอังกฤษ
อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

ใบกิจกรรมที่ 2

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละกลุ่ม ศึกษาเอกสารเรื่องเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ แล้วร่วมสนทนาวิเคราะห์ และระดมความคิด โดยการเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping) เกี่ยวกับศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ ตามทักษะทั้ง 4 ด้าน ลงในกระดาษฟลิปชาร์ต เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่ม

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....

ใบกิจกรรมที่ 3

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาฯ ร่วมสนทนา และระดมความคิดเรื่อง ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ ศิลปการสอน โรงเรียนกวดวิชา Enconcept E-Academy ของครูพี่แนน ในเรื่องการสอน

แบบ “Memolody” แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปประเด็นสำคัญร่วมกัน

เทคนิคทอล์คโชว์...ไม่ช้าใคร ต้องครูพี่แนน

เอกสารอ้างอิง

- กุศยา แสงเดช.(2548). *ภาษาอังกฤษภาคปฏิบัติสำหรับครูประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี. เจ. พรินติ้ง.
- เฉลิม ทองนวล. (2554). *คู่มือการพัฒนาการเรียนและการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ทิตนา แชมมณี. (2550). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร. (2550). *แนวคิดการบริหารเพื่อการเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรารพร พุ่มมณี.(2535). *พฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ในการใช้กิจกรรมและสื่อการสอนสำเร็จรูปตามคู่มือครู(การศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดปทุมธานี)*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์.(2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่คณะการศึกษาศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศุภศิริ รับคำอินทร์. (2544). *ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ: การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบวินัยเน้นย้ำ กิจกรรมหลากหลายให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: กองทุนรางวัลเกียรติยศแห่งวิชาชีพครู สกศ.
- สุมิตรา อังวัฒน์กุล. (2535). *วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.(2534). *การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะ*

ภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สกายบุ๊คส์.

อรพิน พจนานนท์. (2537). *การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในระดับประถมศึกษา*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Blase, J & Blase J. (1999). *Effective instructional leadership through the teachers' eyes*. High School Magazine, 7(1), 16–20.

ตรวจรูปแบบและเอกสารการพัฒนา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลาด จักรพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตสกลนคร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
4. ดร.สุรัตน์ ดวงชาทม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุทัย ลัตยารักษ์ อาจารย์พิเศษสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
6. ดร.เพ็ญแข วงศ์สุริยา อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
7. ดร.กษมา ตราชู คีษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
8. ดร. พัชรินทร์ อุทัยฉัตร ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

9. ดร. ศิริพร กุศลสันต์ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านใหม่พัฒนา
อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร